

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204892

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—391—29-4-72—10,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. **781**
V46V Accession No. **F 7275**
Author **వంకటకవి, వెంకటాచార్య**
Title **విజయవిలాసము. 1928.**

This book should be returned on or before the date last marked below



ప జ య వి లా స ము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

- శ్రీ జానకీమనోహర
 పూజాచిత్తవృత్తయోజనోద్వృత్తి
 గాజ సకలార్థజనని
 ర్వాజకృపా యచ్యుతేంద్రరఘునాథమణి. 1
- తే అసధరింపు కథాకర్ణనాతివేల, హర్షలైసత్తీదివ్యమహర్షులకును
 తతసమస్తపురాణకథాకథాంగ, సూతుఁ డై విలసిల్లెడుసూతుఁ డనియె. 2
- ఉ. అశేషవంపురాకొమరుఁ డంత వయస్కునిఁజూచి యింపుతో
 నీచతురత్వ మీవినయ మీ యుచితజ్ఞత యెందు నేని యుం
 జూచితె మైత్రికిం దగినన్ టను శోభనపుం బ్రసంగమున్
 నూచన నేనీ రాజా మది చొప్పెలుంగన్ వలదా వికారదా 3
- ప. అనినకా మీమదిలోఁ దలంచినది మే లా సిద్ధసంకల్ప లీ
 రని యావేశనె చిత్రీవాహనుఁడు గొల్వై యుండఁగాఁ బోయి యా
 యన రా రమ్మని గారవించి నుముఖుం డై రాజాగా రిప్పడే
 మనినా రెయ్యది వార్త యంచుఁ బయిపై నాసక్తితోఁ బల్కుంగఁ. 4
- అవనితలేంద్ర మావిభునిహర్ష మ దేమని విన్న వింతు సం
 ప్రస మొనరించి రింతవడి సామిచరిత్రమె చేయినోళ్ళ వ
 ర్ణనపరితోడ బాంధవ మొనర్చినమాధవు లీఁ జారు బాం
 ధవ మొనరింపఁ జిత్త మిడినారు గుజాంబుధు లీరు గావునకా. 5
- నా విని సంతోషము మది, నావిర్భవ మొంద నామహారాజానకుకా
 నా కన్నెం, బావనగుణ నీయఁ గ

- క. అంగజహరునిపర్యోదయ, సంగజగము వచ్చెనుతుడు నాఁ దాదిగమా
పంగడిమన నది యిప్పుడు పెంగడ్డైను కూతురుదృవించె న్నాకున్. 8
- క. అడపితిగ నమరున్ మ, రాదగిం జూచి కొని యుందు నాకన్నియకుం
బ్రాదుగ్గోరచునాని న్నాదకులలనకు వలయు నాకునిఁ జేయన్. 9
- క. కాదరా దీకార్యమ, బాగును నైనది మా శిశురద నాకు
న్నాదపిం బొందుటలే, నాదుపిం బెట్టి నేయు నరనాగునకున్. 10
- శ్లో. అనియెనిఁ దెంచె నా మాట కరునుండు
సమ్యక్తించె మహా శ్రీనిశ్చయము నయ్య
హిషం నెన శిశురదఁడకాకి యెందుఁ గలె
కోర్కి వెలయుంగ దొరఁ దెట్టికొడుకుఁ జే. 11
- క. నుతామిహిభుండు పాండ్యుగ, రత్నభుం దానశీయ శృంగాగక భా
చిత్రాంగియతి యగునా, చిత్రాంగిని శిల్పకూతుఁ డేసిరి కాంతన్. 12
- క. గరితి లలంకృత నేయఁగ, గరిపపుమరు పపుడు హెచ్చి కన్నియ దనరెం
దరియపుఁడై నెలల, నెలల యు పుకళయిల్లు టియ శైలంగన్. 13
- మ. పిమ్మనశంభుపాలుడె డ్డిగ నుతావ్యయింపన్ వచ్చెనో
యెం జందున్ దెల గరిత సుముగలవై యెం దె న్నేసి తె
చ్చి భద్రధము కెక్కి తీ మెయి వచ్చెన్ బాండ్యభూపాలులో
చనమో చల్లంగ గ్రొల్లముల్లియపు నేసరిఁ దెవ్వనుఁ చల్లంగన్. 14
- చ. నలగడ హృదయస్థిరం బొలయంగపు నింపు బాకతుల్
చెలయ వృజితగుల్ చెలంగ గ్రవధూనుభ గానలీల లో
భిలంగ కవాహవేళకుఁ దెడ్లికుమారుండు వచ్చె నీక్కిల
వల నలపెట్టికూర్చును వచ్చెన్ చచ్చి తాంగదంబులన్. 15
- శా. పంకేభాతములన్ విసంగు లడుచున్ బాలామణీపాముల్
పంకిలో నీగ్గు మన జసాయకిములన్ వాల్చుపు లేజాంకులన్
శంక శ్లోయు ముగిసి జక్కనకవన్ జక్కట్లు దగ్గుం గునా
నానా నానా శక్తిగల గడించు వేద్యుయన్. 16

చెక్కడ నిట్ట లుండ వలదే రతిదేకి సాటివచ్చు నో
యిక్కనకాంగి మన్మథున కీడితఁ దీడితరూపసంపదన్ . 18

అని యాశ్చర్యలఁ జూచుట, గొనియాడఁగఁ జేరటాండు గొందఱు తెరవం
చినఁ జూచె నతివ నర్హుఁడ, డను రాగాంబుధి తటాల్ను నటఁ దెరయైతె. 19

కలదు లే దన నసి యాడు కనుతీరుఁ
దళికుమౌగమున కెగయు గుబ్బలతెడంగుఁ
జూచి యాతనినిదునాలుఁజూపు లభుడు
నిండువేడుక విన్నంది కొండఁ గాఁక. 20

చిలుకలకొల్కి గన్గొనియెఁ జేగలఁ గొల్వఁగ రానికన్నులున్
మొలక మొలంగులముల ముదులు గాని నోయారవిసమున్
గలకలనన్వచక్క నిమోగంబు వెడఁడయుగంబు నింగుమన్
గలఁచురువాగుపుంగును గల్గిన మాకుగఁగి పుంగువున్ . 21

అంగజరాశ్రయం బుట, కుం గట్టిననోరొం గోనో యానాదా
శృంగారపతికిఁ గట్టెన్ , మంగళి సూతిగొని చతురమ గట్టిసీమన్ . 22

అనురక్తిం డలఁబ్రాలు వోనె జజయుఁ డానో బంగారుకుం
డన రం గొనలీనీలవేడిపయి ముత్యన్ గోయిటగ ముంచి చ
య్యనఁ బాల్పొంగివైవడిన్ సిరులు పెట్టె పులు లేకొత్తిన
ట్లనె వర్ణిలు మట్న దీపవలకెల్లం గావలగ్నై తెగన్ . 23

తామ్రపర్ణినదీరభాణి నేలు
దొరతనముఁ దెల్పఁగా రాశి గొనిలఁ బోనె
ముదితచేతులఁ డలఁబ్రాలు ముత్తయములు
ముదితచేతస్కులై సభాసవలు పొగడ. 24

ఈచందంబనఁ బాల్వ, శోచితకృత్యంబు లెల్ల నొనరిచి యంతగ
రాచూలిభోగ్యవస్తు, పొచ్చునమనజకేళవనముండున్ . 25

మినుకుఁగడానిజీనిపని మేమిమంచమునై వనించి యుం
డినయెడ నొయ్యనన్ సకలు కర్మనఁ దోడ్కొని వచ్చి మోగిలఁ
జని నిడి తోడిచు ఘటకు వచ్చినవారునుబోలె వెన్నెకుం
వ్వని రవుఁ గాదె పైః తినుసంగి మౌప మోహనాంగికె. 26

చంచలనోగిఁ గాంచి స్వభవండుగిడు మాహము నిల్ప లేక నే
లాంచల మంటి శయ్య కుం డెల్లనెఁదార్చి కలుంగింక నుం

కించుఁ బయంబు నంటఁ గమకించుఁ జలించుట దెప్పు దెప్పుడం
చించుక నేపుటోన మెఱయించు ననేకమనోఁ కారముల్.

ఉ. కానక గాఁగ నిర్తు బిగికొనిలి పల్కవెకీరవాణి నీ
దానుడిలేసే నాచెనల నానఁ గృపారసధార నాన న
న్నానన మెత్తి చూడు నలినానన గోలతనాన నేల లో
నానఁ జలంబు నీకు మరునాన నమి విడు నాన యింకిటన్.

చ. చక్కఁగఁటిదేవర చ్చిపాదనఁ గైకొను మిప్పుడింద యో
చక్కరబొమ్మ యంచు కలసస్పటికంకణహస్త మంటి పే
రక్కఱఁ గర్మగంపుఁదె మా నెఱబాణ యె సంగి నిక్కి లేఁ
జెక్కిలి మధుఁ జెట్టుకొనెఁ జెప్పెడి దే మిఁక నాఁ నోడమున్.

ఉ. ఇగ్గెడు వెన్నకుం 2 మికి నడ్చినఁ బైఁట బొలంగఁ జీయఁ గే
టాగ్గెడు రెమ్మిఁచోడుమడి యడ్చినఁ గుర్చిలి రెండుకొంగులం
బిగ్గ నడంచుచు నే కడిదిపెట్టుదు బాల ననఁ నేమి యా
పిగ్గకు సిగ్గ లే దిటులు నేసిన పిమ్మట నుండనచ్చునే.

తే. కోర్కె చలయంగ నినుఁ దెచ్చి కూర్చినట్టి
తియ్యోఁ నకానియుగా మెందుఁ గీర్చుకొందు
నువిద నీచేయి చూచుక యున్న నాకు
నింద మని యంది నీకు నీ వెయ్యకున్.

సీ. మకరకేతనుఁ గూర్చి మకరికాలతలు నీ, చెక్కుల వ్రాసంగ మొక్కుకొం
గునుమాకరునిఁ గూర్చి కునుచుమాటికలు నీ, పిఁకఁ దఱు మంగ వేడుకొ
గంధవాహను గూర్చి గంధన రంబు నీ, గుల్మలఁ బు యంగ గోరకొంటి
మృగలాంఛనుని గూర్చి మృగమదింబల నీకు, దిలకంబ దిద్ద వ్రాథించుకొ

తే. నిన్ను వరియించునప్పుడే యిన్ని చేయ, వాడనని మున్నుశృంగారవసముల
వల పెఱిగి యేలుకొగ దే కలికియనుచ, గో కలయించెనమ్మద్దరా నీపుడు

ఉ. పొక్కిలిపొంత గలం బిడి, చెక్కిలిచెంత నొకకొంత చిటాన వ్యోలయన్
జక్కిలిగింతం గొలిపెన్, మిక్కిలి వింతలగ రలికే మేకొన నంతన్.

క. దాసిన నింగితం బెఱిగి డాయగ నేరక తత్తరంబునం
తేసిననేరకున్ 2దులు నేయ నెఱుంగక మేను మేనిలో
రాసినయంత నే కళఁ గంజలి కగిట బాలయందె బో
యానుఖి మింత డంత యన వైసద గాన గుయ్య కీర్తికిన్.

. అంగజరాజవైభవమఖంబాధి నీగతి నోలలాడి చి

త్రాంగద సేవఁ జేయ మలయధ్వజానిల్లటపల్లఁ దై తదీ
యాంగబలంబు గొల్వనరుఁ డంగులరాజ్యము సేయు చుండ నా
సింగపుఁజెన్ని లేనదుము చెల్వకు గర్భము నిల్పె సంతటన్.

85

. మించెన్ బోరుచికోరికల్ గడు విజృంభించెన్ దనూర్గాని గా

న్పించెన్ మేచక కాంతి చూచుకములం జెక్కిశృవైఁ చెల్పు గె
ట్టించెన్ గూర్కులు సందడించె నడ చంపించెన్ మృదా మోదముల్
గాంచెన్ వాలెఱ యోసరిఁ దెఁ ద్రిపశిల్ నానాఁటికిన్ బోటికిన్.

86

సీమంతపతీమణికి, స్సీమంతముఁ జేసి రిపుడు నెల నెనిమిదిగా

శ్రీమంతు కెక్కుగర్భ, శ్రీమంతుం ఁతఁ డనుట సిద్ధము గాఁగన్.

87

పొద్దులనెలలన్ వేసెగ, నుద్దులుగాఁ జెయఁ దగుమహోయశములు గా
ముద్దులబాలునిఁ గనియెను, పొద్దులనెలయిడల నింగుముఖ శుభవేళన్.

88

ధనము లసంఖ్యముల్ సాతబుధన్వజకోటికి నిచ్చి యప్పు డా

తఁయుని బభ్రువర్ణహనుధటుము నెలెడు ముగ్ధులభ్రువా
హనుఁ డను పేరు చెట్టి చెలు వదఁగఁ బొంగుఁదొట్టఁ జెట్టి శో
భనో భనాప్తి గంజలికి పొండఁ పొండ్రవసుంధర ధిభల్.

89

తనకులస్వామిండిగిని నుధా గుధిఁ బోలుఁ, బాలబుగ్గలమించుగీలఁ గనుటఁ

దనపితామహుని స్మరింపకాధిపఁ బోలు, రెప్ప పేయక చూచురీతిఁ గనుట

దనసంకేతి నుత్పలబంధపునిఁ బోలుఁ, గదిము లక్ష్మలిఁ జూచి గారిపిలుటఁ

నతాత యనుఁగుదమ్ముని నుపేందుగినిఁ బోలు, వల్లనల్లన దప్పటడుగు లిడుట

ధరణి గాంధీర్యవైభవదాన్యులు, గల వని కనంబడఁగ వేఱ తెలుపనేల

కుని గురుజనంబులెంతయునాదరింపఁ, జిన్ని బాలుండు ముద్దులు చిలుకుచుండె

తడితప్పనిధర్మజ ననుఁగుఁదమ్ముఁ, డాకుమారకుఁ జిత్రవాహనున కపుడు

ంకకరుఁగా నొనఁగివేడ్కవారిచే, నంపకముఁగాంచెదీర్ఘయాత్రాభిరతిని.

41

చనియాదక్షిణపుణ్యభూమిఁ గనుచున్ సౌభద్రతీర్థంబునం

పును స్నానం బొనరింపఁ బోవ నట మాసుల్ గొండు బో నిహోలుం

నన ప్రేతస్మృతిపంచతీర్థములయం దత్యుగ్రనకగ్రింబు లుం

పును నూ తేఱఁడులనుండి యిందు నొకనాఁడుం జేరరా నేరికిన్.

42

మోక్షమునకుఁ బోవ మొస లెత్తుకొనిపోయె, ననెడువార్త నిక్కమగునటంచుఁ

గురింక వెఱకు రెవ్వరును మీరలటుపోకుఁ, డనిన నవృత్తొనుచు నర్జునుండు

43

- తే. ఏను తీర్థము లాడంగ నేగుచెంచి, యేనుతీర్థము లాడనో డివలంజనుట
పొరువ మెయంచుగ్రంకి బోవారిచక్షము, పట్టె బట్టిననమ్మహాబాహులుం
- క. ఎడమకరంబున నే య, యెడ మకరముఁ బట్టి బయిటి కీడిచి వైవత్
పడి భూమికఁ జూపినకై, నడిఁ దొల్లిటిరూపువాసివాసి యొసంగెన్.
- ఉ. పట్టువగుబ్బలుం దొగరుగా తెఱయుం జిలునవ్వునన్నెల్ల
దొట్రిలుముద్దుమోమును దట్టు క్కినుమేను పెడంననోగయై
పట్టిలుకన్నదోయి నిడువాలుఁగురుల్ పటుపుంబిఱుంగు లేఁ
గుట్రిమనుంగవున్ గలుగుకోమలి యై యది మ్రాల నిల్చినన్.
- క. అలోలనయనఁ గనుఁగొని, యలోచనఁ జేసె నృపతి యగ్భుతమతి యై
యలో నిది యచ్చరణో, యలో క కాల్ల మరునియాలో యనుచున్.
- క. ఈబాలమోమునకు నా, జాబిల్లికి నెంపదవ్వు సరిపచ్చనాకో
యీబిడచనుఁగవ కొక మె, ట్టాబంగరుగట్టు తక్కు పొ నెంచంగన్.
- క. నడు మెంత నైక మోహనో, కడికిటిలో నణఁగు నెఱుకుచేడిసమీలం
గడకొత్తుఁ గన్ను లొరా, జడయందముఁ జెప్పఁబాఁప జగతిం గలదే.
- మ. అని యాక్రిష్టి మనంబునం బొగడి యుగాగ్రకాఁగనకఁగింబ వై
మును పట్టుండిన దేమి మేలు చెలవంపుం గల్గి వై యిప్పు డొ
ప్పిన దే మెవ్వరిభామినీమణిని నీ పే రేమి నా నిట్లనున్
కను మోభూనగ యనుపూర్తిగఁ బరావృత్తాంత మాద్యంతమున్.
- క. ఏ వంద యనెడు నచ్చర, చానన్ డరుజేందుధరునిసఖునియనుంగన
నానెచ్చెలులు త్రిలోకీ, యా నీచ్చలు గలరు నల్వు రతులకుభాంగుల్.
- అ. వారు లలిత పద్మ సౌంధేయి సమీచి, యనెడు పేర్లు గలుగునట్టివారు
జగములెల్లఁ జూచి చనుచెంచునో మేము, వనధిఁగాంచి నొక్కవనముఁగాంచి.
- మ. సహరించున్ మలయానిలం బవటఁ దాపిం జిల్గి నెమ్మేని యా
విహరించున్ వికనాదముల్ చెపికిఁ గాఁచుం జపుల్ పొద మా
సహకారాలివదంబుఁ జూడఁగ వయస్యాహలి వాటిల్లెడున్
సహకారాలివదంబుఁ జూడఁగ వయస్యాహలి యాసే కవా.
- క. అని యితి శేతరచతురో, క్తిని గుంభన మెఱయ నరిగి లేఁకున నందున్
మునియొకఁడు దపము సేయంగని యది? ఘ్నులు నేయఁ గడఁగికడంకన్.
- క. నెఱికురులు గేలుఁజిగురులు, నితీచమ్మలు పరివికన్ను లించుకకాసుల్
జిఱుఁదొడలు నంచనడలున్, మెఱపులయుఁపులుఘటింప నిలిచినటిం పన్.

మాపాలు పొకింత గనుంగొని, తాపముఁ డెట్లు వలపు నేరు వైచ మెటుంగున్
కాచ మొనఁగె మకగులుగాఁ, గోవగసా చేసినాక్షుటజేక్షణఁడై. 58

అందులకుఁ బాల భయపడి, యంగు మడుగులకు వాగ్గిరి యిదిదీనరతోఁ
గొందలపడ నపు డాతని, డెందము నైకొనిరొ నక్కటిక పుండెంపున్. 57

శీతలదృష్టిఁ జూచి మునిసింహుఁడు నానచనం బహుఘ మో
భీతమృగాక్షులార మది బెగ్గెల నేల యింకన్ / నుండు మీ
చేత గృహీతుఁ డై సలిసీమను నెవ్వఁడు వెల్వరించు మీ
మాతఁడై కాపమాక్షకరుఁ డయ్యెడుఁ గొం డని పగచెఁ బంచినన్. 58

ఇలఁ గలన్బి సూడ మన మేటికిఁ బోవఁక బోయినన్ పని
న్నిలవఁ బనేమి నిల్చిన మునిం గని త్రుళ్ళుగ నేల యంతబో
నలిగి శపింప నేమిటికి నాతఁడు వాగ్గితేఘలంబు దప్పునే
కలిగినవే కదా మకరికల్ మన కెప్పుడు వాగ్గిసి యుండుటల్. 59

అనుచు ననుతాపమునఁ దోర్చివఁ జనుదు నుండ
నారదుఁడు నూచి యర్చరలార మీరు
చిన్నవోయిన మొగముల నున్నవార
లే మనినఁ బూర్వవృత్తాంత మెల్లఁ దెలిపి. 60

ఋషితిలక కంటివే మాయదృష్ట రేఖ, కుడిచిహ్నుండు యిదెయ్యక బెడదఁ జెప్పు
కొంటి మే మేడ మకరులై యుంటయేడ, నన్ని మే యిట్టిబాధబింబాధులకు. 61

అనఁసి యనిమిషముని యో, పనితొలికంబలాలాగ ననుధాగిర్వో
ఋనికాపము కిధిక్యో మే, ఘనునకుఁ దప్పింప సలఁ గా దటు లగుటన్. 62

మీరలు దక్షిణాంబుధిసమీపమునం దగుపంచస్థిరముల్
చేరయఁ గ్రాహరూపములఁ జెంది శతాష్టము లున్నఁ దీర్థినీ
వారతి భారతాస్వయుఁడు నానవనిందనుఁ డర్చనాశ్రియఁ డే
తేరఁ గలం పతండు కడలేర్పు మిమున్ దృఢసాహసంబునన్. 63

చనుఁ డచటికి నిపు డింకెన, యన గుఱుం పంచభీష్మహ, యనంగా మున్
విని యుండురె కద యేటికి, మనమున నుమ్మలికఁ జెందఁ మదవతులారా. 64

అందున్ మమ్ముల నూరడించ వివయాహదంబు రెం లే విజృం
భించన్ మౌక్తిక జగంబులందును మిముం బేగ్గొన్నమాత్రం బట
పంచందై దురితంబు లెల్లఁ జనఁ గా భక్తిన్ మిము న్నేడు ద
భించన్ భేదము వోయి మోదము మది జెన్నారదా నారదా. 65

- క. మికతమున నూత్రోద్ధరి, మాకుకొ మితి యెఱుకనగియె మంటి మటంచు
లోకేశ్వరమమదీవనఁ, జీకొని యిట వచ్చి నిలిచి చిత్తములోనన్
- క. దుర్జననఁ సర్జనముగ, నిర్జరలోకాధిపాధినినుతుం డగునా
యర్జును సర్జనముదా, యర్జునుఁ గనుఁగొనెనిభాగ్య మని యెన్నఁటికో
- చ. అని తలపోయుచు స్మరికరికాకృతఁ, బూని యిటుండఁగా నిజే
పనిగ మదీయపుణ్యపరిపాక మనం జనుడంచి నీవు న
స్మనిచితి వే కదా కడమ నాచెలు నౌజలచారిచారుఁ
చనలకు కాపవిమోచనము సల్పి కృతార్థులఁ జేయు పాధివా
- క. అని సంద వేకిసం ది, క్కినతీర్థము లాడి వారికిన్ కాళనిమో
చన మొనరింపఁగ నెప్పుడు, జనుడంచి సుభాంగిల సన్నిధి నిలువక
- క. కలలో నెఱుంగి మేగజీ, కలలో నీచెలునమున సకలలోకములకొ
కలలోలాగులగరగిరి, కల లో గొనినాగొ చంద్రకలలో వీరిల్
- క. అని తనచే నిజరూపము, గనిరి గదా యనుచు వేడుకం దగునృపతిం
గని యాచుచ్చర లిట్లని, కొనినూడ దొడంగి నిధికుతు కాన్వితై
- నీ బలవైభవంబుచే గెలుచుమాత్ర మెకాదు, గమనలీలను గెల్పుగంధకరిని
గీర్తినిస్సార్జించే గెలుచుమాత్ర మెకాదు, నగు మోగముని గెల్పు దొంగల తోన
బలుసాహసంబుచే గెలుచుమాత్ర మెకాదు, మినుకుగొనునగెల్పు మృగకులేంద్ర
సలఘదానంబుచే గెలుచుమాత్ర మెకాదు, నలులగాంఢిని గెల్పు నీరదమును
- తే సకలసద్గుణసౌందర్య సారమూర్తి, యనియును నానినుడు దెల్ప సేవియయుం
మిస్మహాభుజ నిర్మల డోలొమ్మలార కంటిమి గదమ్మ కన్నుల కఱపు దీక్ష
- తే బాపువలరాజుగన్వంబుఁ బాపుయాపు, చాగురే రాంకలల మిం చాగురేభు
మేలు నలరాం సోయగ మేలుజెలువ, మమ్మయారాజుప్రతిగానమమ్మయెఱ
- కే అందఱును నింద్రనీలకుభాంగు డొదు, రింద్రనీలకుభాంగుడే యితడు గాన
దండ్రబోలినమాపుమాత్రం బెకాద, యా నెభూలోక జే వేంద్రుడంచుబాగడి
- తే నీకు గల్యాణ మా రమణీయరూప, నీకు వంశాభివృద్ధి యా నృపకలాప
నీకు జయ మగు సాహసనీతిభరిత, నీకు సామ్రాజ్య పా మహానియచరిత
- కా అంచుకొ వేలుపుమించుబోలు శుభోదగ్గంబు గాన్పించ దీ
వింబన్ వారి బిరియానులాపములచే వీడ్కొల్పి గోకర్ణభూ
పాంఞచద్ధాగ్గిటి గొల్చి పశ్చిమసముద్రప్రాంతపుణ్యస్థలుల్
గంచున్ బోయి ప్రభాసతీర్థమున వేడ్కం గ్రీడిక్రీడి చుచుకొ

3. ద్వారకాపుర మచటికి జేరు వనచర, జెప్పఁగా నెని కడుసంతసిల్లి కలదు
గాయఁక నుభద్రరూపరేఖాఃలాస, విభ్రమంబులుగ నుజ్జాఙ్గిండుగాఁగ. 77

. అరిచందమామ నేలిన, దొరగా నెన్నుదురు నెన్నుదురు బిత్తరికై
బరువంపు మెల్లమెగ్గల, దొరగా బల్కుదురు బల్కుదురు జవ్వనికై. 78

. ఆలకలు నీలము లధరం, బలవగడము గోళ్ళు ముత్తెయింబు లటంచుకొ
డలుప మును విందుఁ జేలకల, గోలికిలెఱుంగెల్లఁ బూస గుచ్చినరీతిన్. 79

తే. అనుచు నాకన్యఁ గైకొనునాసఁ దగిలి, యతులకుఁ ధయలగుదురయదవులని
తనుఁజు గగనండువలె నవ్వలెనియెలఁచి యనుచు జనంబు నందింపవనిచియంద

నీ. మృగనాభితిలకంబు బుగబుగ ల్లెలలా, టముపై మృధూన్యపుండ్రంబు దీర్చి
తిపనీయ కాశేయధారయ మగుకట్టి, కనునఁ గానయవస్త్రము ధరించి

శరణాగతార్థసంగాయకంబైన, దక్షిణపాణిఁ గ్రదింప మూని

రణచండకోదండగుణకిణాంకం బైవ, రాకేల నునుగమండలువు దాల్చి

తే. యుండెఁ బోశాంతరస మెల్ల నుటిపడఁగ, సంగనలసాంఘికోసిసన్యాసియగుట
గద యుచితమెందునానవమదనమూర్తి, యంగనామణిఁ గోరిసన్యాసి యయ్యె.

కటలండి నడకొండ, ఘటయింక పలాయఁకుండు గాఁడు కూలుం

డట్టులైననేమి యఘటన ఘటనాచక్రుగుండు గలఁడ కా హరి యనుచున్. 82

గోపాలనందనుం డా, గోపాలకిచక్రివన్, కోవలదవ్య

శ్రీపాదపద్మములు దన, లోపలఁ బిఱపాయ నంతలోపల వేగక. 83

౦. సొన్న పుసన్న చేలఁ గట్టికట్టి కిరీటము మాణిఁ గాల్చిరే

మన్నియతోడఁ బట్టు వెనమానిక వక్కనఁ జేర్చి వచ్చి చెం

త నిల్చిచె

గొనువక యదవంశదుగ్ధవా

లే. వచ్చిరైవతకారామవాటి నిల్చి, కృష్ణుఁ డందివ్యగోష్ఠి నారేయి కడసి
యిచట నుడుము తానకాభీష్టమిపుడు, నేయుడునటంచుఁ బైతృష్వనేయునిలిఁ

ఉ. ద్వారక కేఁగి యందు బాధవర్గము బందుజనంబు లాత్మలం
గోరి భజింప నుండి యొకకొన్ని దినంబులమీఁద భక్తమం
దారుఁడు వానుడేవుఁడు ముదింబన రైవతకాచలోత్సవ
శ్రీ రచియింపఁగా వలయు లే పని మంతులఁ జూచి పల్కినఁ.

81

ఉ. అప్పడె వారుఁ దీర్చరుల నందులకుఁ సమూహి జాళువా
యొప్పలకుప్పలై మెఱయు చుండెడుమేరునలం గురుంజులుఁ
జప్పరముల్ వితానములు నర్జును నాయిత పెట్టి కానుకన్
దెప్పలుగా నమర్చి గతిశ్రీవది రైవతకాచలంబునఁ.

చ. అపు డొకమాటఁ గంపరిపుఁ డానతియిచ్చెనో లేదో మంచిచో
క్కుపుఁగపురంపుగిన్నియలు కస్తురివీణెలు రాకగాఁగఁగం
డపొడవు దెచ్చి వైచిరిచటన్ మఱి రక్కినవస్తు లంటిమా
యవరిమితంబు లే మనఁగ నవ్వభుపట్టాభాగ్యసంపదన్.

91

లే. గంధమాల్యాభరణవస్త్రకలేతు లగుచుఁ, గామనీరత్నములు దారుఁగలసి మెల్
చనిరి రైవతకోశ్వవంబునకు నపుడు, కీరు వారన కయ్యదువీరువారు.

9

చ. కలయఁగఁ శేంద్రకావితకంబలెఁ గుంకుమఁ బూసిచూడు మో
పాలఁకుక నాదునే గృనినఁ బూసినయట్లనె లెస్సయున్న దే
బలి యని కేళిసీరమణి పల్కిన నవ్వుమ శంఖరా రియ
ర్మిలిఁ గయిసేసి యేఁగిరి గిరిం గన నాదుచిరాంగు లిర్వురువుఁ.

9

ఉ. లేవతిగుబ్బచంటిమకరీమయలేఖ లరఃస్థలంబునఁ
భాననన

క. ఆగతి నది నమస్కర, నాగతి శైవలికరిన హమహానీలా
భోగము గన్పల్లవండున, యె గాధకుతూహలాలు నహం శీయై 98

ఉ. మున్నుతిభక్తిఁ బూజలు సమున్నతిఁ దా నొసరించి యాత్మయో
పనిష్ఠికగంబులం నిరవ నేవలూపగృహ కేము చు డెన
శ సువరత్న హేమగణితం గల్పణి నెక్కు వేద్య-గా
సన్నలు రామకృష్ణులు నిలుచి నమృతి గానంపగడ

క. చెలియలు మధురీకన్య, నెలియలు పేయలు పాడునెల గొలువలో
దొలకరిమోహోయిది యని తొలకరినోగడ వాణుగడదొడ జూడనె. 98

ఉ. యావత్తమానాశాభరణ మస్మదం నోంగత్య యోగ్య ముచితాభరణం .
 తైవత్తోత్సవాగరిజనంబు ? రా. ౨. ౮ నీయము వూరి
 సైవత్ కర్చనా తు లలిత్రీమదంబు ? రా. ౨. ౯ తేజము
 సైవత్ రాజనంబు నను న్నవజయని తేజగా ? రా. ౩. ౧ నుని .

ప్ర. ఈ కథలో ఏమిటి అంశం ఉంది? దీనిని ఏమిటి అర్థం చేసుకోవాలి?

జ్ఞానానియ్యం తన అంశం ఏమిటి? అంశం ఏమిటి? (అంశం). 100.

[illegible]

4. చూడమే నవతాపాలన కోసం భవనకాండలోని సామెతలు
చూడమే నాగకన్యకల లోకమున వానరములు
చూడమే మర్త్యకామిలలో నున్న ముగ్ధులు
పాశ్చాత్య దీనివంటియున్న నాగకన్యకలను పాశ్చాత్యులు.

క. చెక్కులబిగి చనుగుట్టల, చక్కఁగఁగము పొనము పీడి, బుట్టి నాగా
చొక్కమగదీనిఁ బాచిన, బొక్కమఁ గూడఁ బెట్టుబ్బానులకుఁ.

ఉ. కన్నులు దీర్ఘమునఁ గనుమెగిరి బంగారంబకట్టుచు నిల్చి
పున్నమచదివఁచుచునుండఁ జక్కఁ జక్కఁ జెప్పెను
నన్నర మేలుఁ దంతులు పయోగమునఁ మాఁకఁ జేసి మన్నము
నెన్నిక కెక్కువార్చెనెడల మాకు నెరిసికన్య నులుగన్.

తే భక్తిమరకమనోహర పాటలు, శ్రీ రామమ
తారకావ్యాసముగట సుఖానందముగ
శాంతిజగదాదులగట యుగముగ
సబ్బముఖి యంటి లెస్స యాదులుగనోరక.

1. ధారాధరము వెన్న దన్ని పుట్టినచాయ, నున్న దీర్ఘబాధగోష్ఠిచేసి
జక్కవక తొమ్మి తొక్కి నిల్చినచాడ, నున్న వీనవలావయోధరములు
చిన్నిపాఠ్యులులేడిఁ జెవులు వట్టాడించుఁ గతి నున్న దీరామకన్నుతోయి
సల్లచీమలబారు నడుము చాఁకినవీరక, నున్న దీచెలవంపుఁగన్నయారు

తే. విపులపులిసంబు వెన్నకువీఁగ నొత్తు, నందమున నున్న దీమందయోనపిలుఁడు
దీని నెన ద్రైఃకేతు నఁ గాన మను, నోజవజ్జగి యీజగన్మోహనాంగి.

క. నైకము నడుము విలాసర, నైకము నమ్రైగము దీనివృదువుధుకోత్తుల్
నైకముఁ దెగడు న్నవరా, నైకములో నెల్ల మెలుబం తది బలిరా. 07

ఉ. ఇత్తరరాక్షి మేనిజిగి యేలిక మేలిక దానిపైఁడి కీ
గుర్త పుగుబ్బలాఁడిజడకుఁకటి చీకటిమూలదుంపకీ
పుత్తడిబొమ్మకన్నుఁగవపోలిక నాలికగండుమీల కీ
లిత్తరిముద్దు నెమ్మైగము పిన్నమ చందమామకుకా. 108

తే. కామినీమణినిడువాలఁగన్నుఁగవకు, నెన్నికకు రానితొగతేకు లీడు నేర
తగదు తగ దిఁక వలినపత్తంబులందు, నీడగునో యేమె నూట పేయింటనోకటి

క. మహిలో నరి గలదా యీ, మహిలోత్తపంబు మేనిమహిమకుఁ దెలియక
మహికుందనపునలాకకా, మహికాకరితేళి మించు మించుకా మించుకా. 110

సీ. కలిగఁబో యాయంతికులుకుగుబ్బలఁ జూడఁ శీతలైదుల నేవళలము
కలిగఁబో యీనాతివధులయందముఁ జూడ గంగాతరింగముల్ గన్నఫలము
కలిగఁబో యీరామకనుబొమలూడంగ, మునుధనుష్కటిలో మునుగుఫలము
కలిగఁబో యీభామకటిలసముఁ జూడ, భూపదక్షిణము నల్పుటకు ఫలము

తే. తోడుతోడనె యిటులు చేకూడవలదె, తన్ని దీఱంగ నింక నీతన్నిఁగూడి
సంసంసంభోగసల్లాచనరణిఁ జేలు, నాఁడు గా ఫలియించుట నాతపంబు. 111

క. అనికొనియాడుచు నుండకా, వనికొమణి నంత నుత్సవము చేసి పురం
బున కన్నుచు మాయామనిఁ గనుఁగొని యాహరి నితాంతకామూహలియై. 112

తే. ఆతని నుత్సవయతియకా మతిఁ దలంచి, విషయమునఁ జేరి సాష్టాంగపినతిఁజేసి
స్వాము లెందుండి యిచటికీ వచ్చినారు శీర్షయాశ్రిగ నది యెల్లఁ దెబ్బదనిన

క. హిమశైలనేకుపులను, మధ్యమునం గలనదులు నిధులు నాశ్రిమములు దీ
ర్థములుం దాఁ గనుఁగొన్న వి, కశ్రిమమునఁ దెలుపం బ్రహ్మదరపరపకుఁడై.

మ. కలిగన్ భాగ్యవశంబునం గనుఁగొనంగా మిమ్ము మమ్ముం గృతా
ర్థులఁ గాఁ జేయఁగ నాత్మలోఁ దలంచి చాతుర్మాస్యమిచ్చోటకీ

- సలువం గావలె స్వామివారని నమస్కారంబు గావించిపొం
జరియ్యే వేడిన సమ్మతిచే గుహనాసన్యాసి యల్లాసియై 115
- తే. చలువనేత్రవిలాసంబు చెవులు సోఁక, బాలకుచలెల యెడఁబాలఁ బట్టి త్రాల
గలికినెఱివేటిచలంబు కాళ్ళఁ గెనఁగ, నవలఁ బోలేక నిలచె నయ్యుద్ధనుండు. 116
- క. కీరియు నిటులా కౌనా, నీరియు నన్యోన్యహక్తినితమాననులై
పోరానకూర్మి నుండఁగ నారామునికడకు నంత హరి సమచంచెన్. 117
- క. చనుచించిన స్వాములకున్, వేనయము గావించు మిచట వీరల నిలుపుం
డనినార ముపవంబున, నునిచి మననుభద్ర సేవ కొనిరపు మన్నన్. 118
- తే. పయనువారును జక్కనివారు నీరు, మనసుమ్మంబులేమియు మనకుఁ బలిసి
యున్నయవి గావు సేవకురునుపఁదగునె,కన్న నదియే మి తెలిసికొమ్మన్న నరకు 119
- క. వీరుమహాత్ములు ఘను లవ, చాఁగం బగు నిట్లుండ సంయములకు ముగ్
గోరిక వేఁయఁగఁ గన్యలె, గారఁ శుశ్రూష సేయఁ గాఁ దగువారల్. 120
- ఉ. నమ్మది సంశయించు కిది నీవొనరింపు మటన్న నల్లై కా
నిమ్మని యమ్మనిప్రవరుఁ గృష్ణుండు దోడ్కొని ద్వారకావృతే
కమ్మనరించి యంతపురిఁ జయ్యనఁ జెల్లెలిఁ బిల్వ సంపి రా
నమ్మ నుభద్ర నీయభిమతార్థము లెల్ల ఫలించు నియ్యెడఁ. 121
- క. కామాదిస్ఫురణంబు లెల్ల నడఁగఁగాఁ జేసి ధన్యాత్ములౌ
స్వాముల్ వీరలు వీరికిం పొదపురేవక సేవ గావించు మెం
తోమోపంబున నానతిచ్చి బలభద్రుండే నియోగించినాఁ
డేరూ చెప్పితి వంచు నుండెదవు నుమ్మి నీమదికొ సోదరీ. 122
- క. అని తత్కన్యాంతఃపుర, వనవంజులకుంజవనమునఁ గుహనా
ముని నుండఁ జేసి పలికెన్, నెనరు మదిం బొదల దుక్కిడినత్యలహోక. 123
- క. ఆతఁ డెవ్వఁ డెఱుఁగుదురె మీఁ మతిలోనిన యుండ నిండు మనకుందవత్తుం
బ్రతిమ యగుసుభద్రకునై, యతిసేవకుఁ బూనియున్న యర్జునుండు నుఁడీ. 124
- క. తనమదిలో నితఁ డర్జునుఁ, డని తెలిసి సుభద్రసేవ కరుగక యున్నం
జని మీరతనికి భోజన, మొనరింతురు గాని యారకుండెదరు నుఁడీ. 125
- మ. అతనిం బూజ లొనర్చుఁ డిప్పుడని నెయ్యం బొప్పు గోపాలుఁ డా
నతి యానమ్మిలి మొక్కి నిమ్మఁగని యెన్నాభోకదా యంచు ప
చ్చిరినా యన్న కిరీటి కూర్మ కలదా చెల్లెండ్రవై నంచుఁ ద
త్పకు లేకాంతిమనం దియొత్తులను బూజల్ సేసి వీడ్కొల్పినకా. 126

తే. అన్నరుం డంత ప్రికృష్టఁ డున్ననగరి, సరసఁ గొన్నియరాణివాసమున నమరు
కేళివనలోన నవరత్న కీర్తితంపుఁ బరిహారులవన్నియప్పరిగలోన. 127

తే. తెజవనెలవంకజాములును తెలుఁగువాఁడి, చూపులనుజూచితనచేతి నూటితోసి
యస్త్రశస్త్రాసఁ మెసరించినట్టినుమళ, రాసనుం డనఁజెలిమిఁదియాస నుండె.
క, అందుండి మనసులలోన, మందుం గగతి నొనర్చుకులతి కతఁడా
నందమును జెంగుచుండఁగఁ, గొల్లలు గారబ చెలులు గొల్వఁగ నంతన్. 128

ఉ. చందుగికావిపానడసిసొరియచల్ సరిగంచుఁజేగినైఁ
జందులు ద్రోక్క వేణి కటిసీమపయి న్నటియింప జా వా
యంబెలు మ్రోయ జంటిరొకింటి పిక్కిట్టిల్లఁగాఁ
జందనగంధి వచ్చె నధనమృత సమ్మినిరా నేవకున్. 129

ఉ. నచ్చిన దౌలఁ గాంచి తిలవంచి జపలునెసంబు వెట్టిలి
వ్యచ్చుఁ డొకింతసేపు తనవంకఁ గనుంగొనకున్న మెల్లసె
యచ్చట నిచ్చి నయాంబునఁ జేరి కుచులు బోరగా
మెచ్చినభక్తి మొక్కియనియం జెలి యంజలిఁ జేసి యంపుగన్ 131

ఆ. ఓమహానుభావ మేమి గావలె దేవ, పూజ కిపుడు పత్త్రపువ్వులబ
లాదికములు చెట్టునా యనవుడు నట్ల, నేయు మనుచు నతఁడు నేయి నూచ.

సీ. తనయరుణాధరంగునకు నీ డిలి చున్న, గమన సేటిచి పల్లవములు గొన్ని
తనతనూ సారథులగునకు నోడిఁ యన్నచందాన తెనకి పుష్పములు గొన్ని
తనమధురాలాపములకు దీటిని చున్న, వగిది చుగసి తియ్యఁబండ్లుగొన్ని
తనతనగవులేటకును బాటి యిది యన్న, పోల్కి చేటిచి హిమాంబువులుగొన్ని

తే. పత్త్రపుటికావిధూపలపాతికిలను, చెచ్చి ననయంబుగోడ నందిచ్చె నపుడు
చసిఁడిగాజులమనమనల్ వైకిఁబాలయ, జకితబాలమృగీచకళిత నయన. 133

ఉ. గంటనివేమ మేను పులకించె గిరిటికిఁ బూలొసంగి వా
ల్లంటి గిలుక్కునం దిరుగఁ గమ్మని కనుతికావి గ్రమ్ముకో
గింటెపుగల్గిగుల్లజగిన్ వెలిజమ్మనోయారిజల్లవ
య్యంటచెంత గొకింత దనయంగమువై నటు పోకి నంతటన్, 134

క. చేసె జప మతఁడు గడువి, క్వాసము చెలిచూపుచేడిసలపై నిగుడన్
జేసినయది జపమూర్ మతి, చేసినయది గాల మనుట వృథగా కుండన్. 135

తే. భానుమామునవేలిరుదాపంబుఁజూచిఁముదితయెడఁబాయకుం డెడుమూర్తిదలవి
రమణి మెనగ మెననిగ్రహము నెంచి, పోవుమని వేడుకొను దేవభూజిత

లే. వివరిత జేసిన భిక్ష గావింపుఁ డనిన, మాఱు నడ్డింప నివి దుత్తుమా యటన్న
బల్కునారాయణాయ భూమిదాత, యల నిలాలకు సన్యాసివ లెనతండు, 137

క. భయభక్తుల నిటు లాకృతి, కియలి గ్రామణికిఁ గన్యకామణి శుశూః
వ యొనర్చుచుఁ గొన్నాన్బుని, డి యొకానొక నాఁడు తనదు డెడములోనన్.

ఉ. వాసవిరూపచిహ్నములవార్తలు మున్ కని యొందుదుం గదా
యాసాబ గల్గ నేఁడు గన నయ్యెడు కీరలయందు వైన స
న్నాస్తిస మసంగతం బగుమహానుకుమారుఁడు రాకుమారుఁ డే
గాసికి నోర్చునే కలరు గా మఱి మానిసిఁ బోలు మానినుల్. 139

క. అని సంతయ మొకయించుక, యను లే కెప్పటివడువున యవలివతంసం
బనువుగ నతనికిఁ బూజన, మొనరించుచు నుండె నంతికోన్యాసమునకా. 140

సీ. కరము సాఁచి నవాంబుకలక మీ కడివడ్డ, కుంకుమాంక పుముద్గుఁజంక మెఱపు
ననలుదేఁ బోఁ గాన్బుఁ దెన గునంచనదల్పుఁ, జాఱుజంకెనవాఁడెమాపు దెప్పు
పూ రెమ్మవంచునో జాటుచయ్యంట దాఁ, గిలిమూఁతలాడుగుబ్బల దెడంగు

పాలితి కాయో పండ్తో పోయినపని యెన్నఁ, జిలుకుమాటకువపుసాలపుఁదేట
తే. మఱియు మఱియునుజాడ నే మనసువాటి, వారికునుమఫలంబున దేరఁబనుచు
దొలుతటిని చాల పని యావధూలలామ, నే మనఁగ వచ్చుఁవచ్చుచు నేమమింక

తే. తెమ్మబంగారుకుండజలమ్ము లనుచు, దెమ్మ లకూన మంచినుమమ్ములనుచు
దెమ్మ బానై నకొమ్మఫలమ్ములనుచు, మించుబోడిని నేనుపుమించఁ బలుకు. 142

క. కుమ్మదవలె నున్నది యటు, గమ్మని నెఱిగొప్ప నిఁక బ్రమసితిఁ దరుణి
కృమ్మనిరనల్గలు పని, కృమ్మత మటు పెట్టు గన రా కుండకా. 143

క. నిద్దంపు మేలిసాములు, దిద్దినక మూరిజొట్లు దిలచల్వలు నై
పొద్దొకనింగారముతో ముద్దియ చనుదేర మిగుల మోహాతురుడై. 144

చ. బలిమిని బట్టఁగాఁ దివురు నొప్పక యిట్ల టన్నచోఁ
బలుపు రెఱింగిరేని నగుఁబా టని కొంకుఁ దలం పెఱుంగకే
కలయఁగఁ జూచుటలో తగవు గాదని యొండు నతండు కాంత నె
చ్చెలుల నొకింత పాసి తనచెంత మెలంగుచు నున్నవేళలన్. 145

చ. అట జగదేశమందరికి నై యతిశేషముఁ బూని వచ్చి నాఁ
డెట తనచేయుభాగ్యమున నప్పువుఁబోడియొ చెంత నేవ నే
యట కని వచ్చియుండు నట యొక్కొకవట్టున నొంటిపాటు నా
నట యితఁ డెప్పు డెప్పు డను దగ్బుగ మే మనఁ దత్తైంచుచున్. 146

ఉ. నుండరి రానినో నెదురు నూచుచు నటె వచ్చునో

నిందునిభాస్యచక్కఁడనమే కని చొక్కుచు నుండఁ బట్టె నీ

నుండడిచేతనే యరుగ సాగెను బ్రాద్వికవేళ యెప్పుడో

సంద జపంబు నర్చనను సల్పుట కాకపట తిద్దండికిన్.

147

తే. బలదికెమ్మోపిఁ గని జపావర్తి ముఱచెఁ

దరుణిలేఁగొను గని హరిస్మగణ ముఱచెఁ

గడను యన వేస ముక్కటియతక్క

ముఱచె నన్నియును నాకృతిమిమిదండి.

148

మ. ఒడలుప్పొంగు నోయారిజూడ బవరాల్పొద్దన్ మెలంగన్ గగు

ర్పొడుచుకొ ముద్దులగుమ్మగంధకునుమందెల్ చేరి కనిపింపున

ప్పుడు వ్యాపాగము లన్నియు వృజుచు నత్పూజోటి రాకుంపినక

గడవి పొక్కచుచోయుగంబుకాణిన్ గన్నట్టు రాచూరికిన్.

149

క. ఆనందభాష్యములచే, నాని వహూచోవభావనటవలనఁ దనలోఁ

దాన తలపోయువానికి, స్నానం బేమిటికి వేళానిన మేమిటికిన్.

150

క. ఈరీతి నుండ నొక నాఁ, దారాజకుమారి యతిని కాహో మిడన్

తేరి తదారామంబునఁ, గూరిమి నెచ్చెలులు వెంటఁగొని తేరిరిగన్.

151

క. యన లలనాచుటి బాగరు, యన లల దొంతరలు డించి కనయము మది కిం

పొనఁగఁగఁ గంకణగవములు, పొనఁగఁగఁ నాసి గహస్వములు వడ్డించన్.

చ. చిలుకలొల్కి చే యెడచుచేముడి గొల్పెనుబాణులొప్పు నిం

పులుదులకింపు చుండుభుజమూలరుచుల్ జలుఁగుంబయంటలలోఁ

గుణకుమిటారిగల్పించనుగుబ్బలుఁ జూచుటెకాని క్రీడిక

ద్విలి మతి లేదు భోజనము మీఁదియపేక్ష యొకించు కేనియన్.

152

తే. రమణి యొయ్యారములపైఁ బరాకుచేతఁ

జవి యెఱుంగఁడు వడ్డించునవి యెఱుంగదు

భోజనము నేసి లేచె నారాజనుతుఁడు

రృప్తియేరీతి నుండెనో తెలియరాదు.

153

క. ఆపు డలిరయమునఁ బన్న, రవరంజనసిండిగిండియందుం గొని తాఁ

జవలాక్షి తెచ్చి యొసంగం, గవటపునన్నాన్ని ధాతకరపంకజుండై.

154

క. నిగనిగనిదంద్రికాంతపు, జగతివయిం గూచుండ జవ్వనియెనుకన్

జగదపుఁ గంబపుఁబాటున, మొగ మించుక గానిపించ మురుపు నటించన్

౧. కంగల్ దీనపైఠిజీక చన్ద్ర ట్టంటి రాణింపఁగాఁ

తెంగల్వల్ నెఱిగొప్పనందు నొకపై చెంతం గురారీంపఁ గా

బంగారంఁదియ ముక్కనం గవిచి పైపై నంచ యల్లంపఁగా

సింగారం బగుముద్దుఁ జిల్కతనకుకై తేగోడు వాదోడుగన్.

157

తే. ఏళతంబున పసియించి యిట్టులుండ

మదనమదనాగవలమాన మానసంబు

రుహుఁడు పురుహూతనుతుఁడు సేరువున బలిక

నాతగోరాక్షిఁ గేగిఁగంటఁ జూచి యపుడు

158

తే. చెలువ నెను రాజకీరంబు చెట్టినట్లై, గలికి నెను రాజహంసంబు కాలుదొక్కి

మంచితకుంబు లివిగొ నామాటఁ జూడు, కన్నయాలోనఁదెండ్లిగాఁగలదునీకు

క. అనవుడు లజ్జావసతా, నసతామగన యయి వీరు నాఁగ మహాత్ముల్

తనతేసినసేకుఁగా మన మలర వచించి గణచు మది నుత్సుకయై.

159

తే. కురులు కెంపులబొగదుల నెరయ గున్వ

నిక్కుఁజనుగుబ్బలఁ బయంబ చక్కిఁచి

పలికఁ గలకంఠమొమనఁ చెలివి నొలుక

ముత్తియపుమంగుఱ యొకింత మోఁగదియ.

160

మ. అవుఁగా మారిట మున్ను గన్గొనినచాయ త్రేనగా నాటనుం

డి విశేపంబులు గొన్ని మమ్ము నడుగన్ వేడ్కయ్యెడు న్నాకు నె

య్యవి గన్గొంటిరి పుణ్యభూమి లట రాజ్ఞాబల్ మనోజ్ఞంబు రె

య్యవి యేయేపురమల్ గనంబడియె మోకిందింది మార్గంబునక.

161

క. మారింద్రప్రస్థముఁ గనినారా పాండవులఁ జూచినారా సుఖులై

వారందఱు నొకచో ను, న్నారా వీరాగ్రిగ య నరు నెఱుగుదురా.

162

సీ. ఏగుజుంబులవాఁడు మృచరాజునధ్యంబు, పుడికిలెచ్చుకొను నెన్నడుమవాఁడు

నెఱివెంపుకలవాఁడు నీలంపునికరంబు, మెఱుంగుఁజామనచాయ మేనివాఁడు

గొప్పకన్నులవాఁడు కోదండగుణకిఁజాం, కము లైసంతేరు లమరువాఁడు

బదిగడ్డమువాఁడు పన్నిదం లిడి డాఁగ,వచ్చు నందపుతెన్ను మచ్చవాఁడు

తే. గరిగరనివాఁడు నవ్రవమొగంబావాఁడు, చూడఁ గలవాఁడు మేలైనసాబగునాఁడు

వాచి మేనల్లకొడుకు గావలయునాకు, నెర్లునుండు పరాకృమోసార్లునుండు.

క. రద వాయె భూపద్రక్షిణ మడరింపఁగ, బోయి యామహామహుఁడు పదం

పడి పుణ్యస్థలముల నె, న్నడు మారందందు నరుగ నరుఁ గానరు గా.

165

- క. ఆన విని సమస్తభూములు, గనివారము తీర్థయాత్ర గావిండు నెడన్
గనుగనివారము పంక్తిం, దననందను ననిన మద మెదం జెన్నొందన్. 168
- ఉ. ఎచ్చటఁగం టిరో విజయ నిక్కువ నిక్కువ మానె రాఁడుగా
యిచ్చటి కంచుఁ గోరికలు నీరిక లెత్తరసాక్షిఁ బల్కఁగా
నొచ్చెము లేనిరీతి మెద నుఁగఁ సాగ వెంటనే
పచ్చనిఁటివాడ ఇపుడు పైఁదలిపైఁ దలిరాకుఁ గైదువుల్ 167
- ఉ. కోమలి యీగతి స్మరిం దగుల్పడఁ బల్కెన న్యోనిర్జర
గ్రామజీనూను మీరెచటఁ గంటిగొ యంటిపి కన్నమాత్రమే
యే మని చెప్పవచ్చు నొకయించక భేదము లేక యాయనే
మే మయి యున్న వారమునుమీ వికచాఁబాకత్తొలోచనా. 165
- ఆ. తీర్థములను గ్రుంకి చేవతానేవలు, చేనికొనుచుఁ జెక్కువాసరములు
గూడి యతఁడు మేము గోకర్ణమునయంగు, లుంటి మనిన మచ్చెకంటి యలరి
- క. యెక్కడి గోకర్ణం జన, యెక్కడి కిది యెంతమఱి మింతకు సతఁ
చక్క టికివచ్చునో లే, కక్కడనో యుండి యవలి కరుగునో చెప్పుడా. 170
- క. అని రాజవదన మాటికి, ననురాగము లేటపడఁగ నాడెడుమాటల్
విని జేజేరాబకొమరుడు, వజ్రేక్షణ కనియె వలపు వడ్డికిఁ బాఱి. 171
- క. వేమాటు గొచ్చి గుచ్చిపు, డే మీ వడిగెడపు మన సాకించు నీ కా
భూమిశుమిఁదఁ గలదో, తామగనరళాక్షి నాకు దావక చెప్పుమా. 172
- ఉ. ఆక్కఱతోడ మంతసమునం దిటు వేగిగా గాన నెంతయున్
నిక్కము గాగ దెల్ప దగు నీ కటు లైన సురేంద్రసూతి యీ
దిక్కున నున్నవాడనుచు దెల్పినతోడనే మాటలాడఁ
యెక్కడ బోదువో యని యొకించుక సంతయ మయ్యెడుం జెలి, 173
- క. ఆకవ్వడి యతిశేషము, జేకొని యున్నాడు నీకు జెంతనె యెన్నా
భోకలరు వచ్చి యింకను, నీకీలక మించుకైననీ వెలుగవుగా. 174
- క. నీకైతవంబు జేసెద, నీకైవడి దాపశేని యే సర్దునుడన్
లోకోత్తరశుభలగ్నం, బోకోమలి నేడు గోర్కు లాడగూర్చగ జే. 17
- ఉ. నా పని యావిలకచ నస్యమొగం బటు గొంత వంచి యె
లే చెల్ల నివ్వెనన్ మునిగి యీతిని బాధని గా నొకింత మున్
భావమునం బలించియును సమృద్ధ యవృద్ధియై యుగకే
నేవ లానర్చుచుంటి నని సిగ్గు జగనిలేచి పోవగన్ 17

తే. ఏల పోయెడు నిలు నిలు బాలయనుచుఁ

జలునగవు నె మ్మొగంబువలఁజెంగరింపఁ

దమకమున శేచి మరులేచి తత్కరాంబు

జం బొడిసి పట్టెఁ తేసాచి సవ్యసాచి

177

క పట్టినమాత్రానె దేవకి, పట్టిక రాజ్ఞము లలాటపట్టిక చెనుటల్

చెట్టై గగన్బొడిచెం జను, క ట్టికయినమంత వీడె గట్టుంగొంగుక 178

క మరుఁ డపుడు పేసితూపులు, ధరియించియు నేమి చెప్ప దరుణి స్మరునిన్

సరికోలలఁబడ నేసెన్, గొరవంక రొదల్ చెలంగ గ్రొన్ననవింటిక 179

క అరీలిం శేపట్టి ప, రాగోహక వేదిమిదికై రాఁదిగువక

సూరము నెస నరుగక యె, య్యారముగా నమ్రపడవయై యుండంగన్ 180

క ఏ మును చూచి యెటుగ నిను, నీ మును నుఁగూచి యెటుగ వీవును నివుడీ

పేర్మిమలు వినుకలిసేనై, వై మన కిర్వరకుఁ బర్యఁ బర్యందుముఖీ 181

ఉ శారకహారికంకణము సద్దన కంటుట గాదు కేలు మం

తీరపుళంపుళధ్వనికైతేరుట గాదు పదంబు లంచవా

గ్ధోరణి మాధురీమహిమకున్ శుక మానుట గాదు చెక్కులొ

సారసగంధి నాకొఱకు సారెకు చేడెడుజాడ లన్నియుక 182

క చిలుకలకొలు కిది నాతో, బలుకం గాఁగొంత సిగ్గుపడియెడు మంజే

చిలుకా నీతో నైనను, బలుకంగా రాక పలుకు బంగారటే 183

మ రతికి భారతికి వినోదకథలం బ్రాగల్భమున్ జూపి త

త్పతలం గూరిచి మాటనాసి గను పెద్దల్ గాకె మివార లా

వతురత్వం బట గొంత గానబడ నీచంద్రావనన్ గూర్చినన్

బ్రతికింపం గద ముద్దుగీరమ నుధాబంధూభవద్గీరమా 184

ఉ చంపకగంధిమోహి సరసం గగులింబ మటంచు పట్టితే

లింపు తెలుంగుతో దమి దలిర్చగ బల్కి నఁజెక్కుగీటి ని

న్నింపుఁ ముద్దుబెట్టుకొని యెన్నడు మన్నన నేయ నున్నవో

పెంపుడుఁజల్క నిన్ను దనిపింతు నమి చెలి నన్ను నేలివన్ 185

క అని కేలికుకముఁ బలికిన, మన మలగం గోకి వలిక మాటలలియ్యం

దన మింతం తన నూడని, తనయధరనుధాసమగ్రతం దెలుపంగక 186

తే మేరలా యివి మియంతవారలకును, బెద్దలున్నా నెఱిగి వారె పెండ్లి నేయఁ

గలరు వేగిరసా టింత పల డటంచు, పెన్నపము నేయరాకయోచిన్నిచిలుక 187

- లే అని యుచిత్రీతి చెలయఁగ నాడునాటి, రసికముద్రీకు మిగుల మానసము గరఁగ
వైపుయిం బ్రేమ యగలం బై వెరుంగ, నవ్యధూతి నొడండ్ల నను గిరిటి 188
- క వివా రెఱుఁగట యొన్నఁడు, గానించుట యొన్న డింక గళ్యాణంబున్
నీవేల జంబు డెఱెను, యవే మాఱుడ కిందు రా కేందుముఖి 189
- నీ నన్ను గాంధర్వంబునను పెండ్లి యాడవే, సిగ్గేల పడియదే చిగురుబోడి
రతిఁజేల్చి మదనసామ్రాజ్య మేరింగవే, నల యేల వంచెదే జలజగంధి
చెలులు వచ్చెదరు నాతలఁపు లీడేల్పవే, తడ వేల చేసేదే భవభనయన
మది నిచ్చుగించి నామనః యోంపవే, కడ కేల పోయదే కంబుకంఠ 190
- లే మనసు దాపంగ నేటికే యనుపమాని, చలము సాధింప నేటికే చంద్రవదన
మాటు మా టాడ వేటికే మధురవాణి, చింత నేయంగ నేటికే దంలిగమన 190
- క గల్పిమరు డొకచెలుగక, గొల్పుఁ బైబడును నీవు గూడనివార్తల్
నుల్లినఁగాగ్యం బెక్కి, డఁక నిల్చిగోల్ప కక పూర్వతనుబిల్చికా 191
- క మోడన్ యొగసాగరి, మోడన్ గలవా లతాంకి యే మెఱుంగ వయో
యొగొడన్నను నుదినుఁడు, కొదొ డనువాఁడు లిగులు కొనసాగునొకో. 192
- క ఏలే యాశేభ్యాకృతి, యేలే నా శేయకరముఖి చూడ వయో
యేలే వైలేయ న్నని, యేలే బాలేందునిటల యే లాఁతివఁడే 193
- నీ అహార మిం పాకుచాగ్రిమానక యున్న, నాహారి మింపుఁగా దబ్బవదన
చెఱుకుఁబా లొదన్నవాతేం యాని యెగంతు, చెఱుకుఁ బాలొదునే చిగురుబోడి
కలలు డేరెడు నెమ్మొగంబు ముదిడి కున్న, గళలుదేరవు నమీ కంబుకంఠి
వలఁతేనిదురమున నలరింప కున్నవ, వ్యల లే నిదురకాదు కలువకంఠ 194
- లే నేఁడు గాదు గడత్రేమ నీకు నీకు, నాటి యున్నది మృజిన్న నాటినుండి
యిటులనేకాం సమయ మెన్నఁటికి దొరికు, నేల తిప్పించు కొనియెడవే లతాంకి
- మ అని బాహుపతింధి సంధ్రమరసాయతైకి చిత్రంబునక
దూ వీక్షింప నెఱింగి యంచయల మోత్రెన్ గేకిమల్ రా సఖి
జూ లేతెంచి గటంచు నే మొలంగిమాస్తంబుక విడంజేసి నే
రువనదప్పించుక పోవ భూవరుడనుం బూఁపోటికిం గ్రమ్మజక 195
- క కలహంస కేకికుకములు, పిలకల నేలేర నీవు పెంచిన వనిగా
తలఁచెదవు మరుఁడు పైఁగా, వరిఁ బెట్టిన నెఱింగి తిరుగు వనజాతముఖి
- క చెలిదమ్మి కలువకొలఁకకుల, రొలదె మ్రొగ లొలయ నాని నెగఁ బోయెచు నో
చెలి జా మ్మని కిర నాలకుల, డలదెమ్మి ఖటింబు దుమ్మెదలది మ్మిచటక 197



శ్రీ

విజయ విలాసము.

ప్రతి యోగ్య సము.

భక్తకార్యభక్త
ప్రభుధరమాధ్యక్షా మాతా శ్రేష్ఠక వి
ద్యానికవిరచితం
రాధానుత యచ్యుతేంద్రికఘనాధస్యపా.

తే. అవధరింపుకథాకల్పనాతివేల. హర్షు లైనట్టివ్యమహర్షులకును
తతసమస్తపురాణకథాకథాంగ, సూతుఁ డై విలసిల్లెడునూతుఁ డనియె. 2

క. ఆరీతి నందిపురమున, నారీతిలకము సభిజనంబులు గొలువం
జేరినపిమ్మట మదిగాఁ, గూరినపిమ్మట కిరాళిఁ గొని నరుఁ డుండెన్. 3

తే. కృష్ణునిమతి రుక్మిణీకీరవాణి, వచ్చి భోజన మిడఁ దల నంచి యగ్గ
లంబయినచింతివలసియుల్లమి నతండు, సాగటులనుబోయికసిగాటులుగభుజించె.

తే. మునుపు వైచదు సంతోషమునభుజింప, వెనుక వైచదు చింతచేరను భుజింప
బాలకడ నున్నయపు డెడఁబాసినపుడు, నొక్కతీరయ్యభరతవంశోత్తమునకు. 5

తే. ఎక్కడఁజెప్పడైనఁ దగలేక్షణ వచ్చె నటంచు లేచు నే
క. చక్రిఁ దిక్కుక్కుమున్న సలజన్మని మై సిరి యంచుఁ జూచు న
దిక్కున నల్కుడైన నుదనీమణివ ల్కని యాలకించు నే. 6

క. మృక్క కిరీటిహాసముదగ్గరి నే మనవచ్చు నయ్యెడన్. 8

తే. చక్కరకెంతుకాదిఁ గని సారకుఁ జిల్క మొగంబు వేడఁగాఁ
కొక్కతఁజల్పకప్పుజడఁ జూచి మయూరము లఱ్ఱు సాఁబఁగాఁ
గొ జక్కినితమ్మిల్లా వడుగుజాడలఁ గన్గొని రాజహంసముల్

తొక్కిడుపాటు చెందఁగ వధూమణి వచ్చుట రెచు నెమ్మదిన్. 7

1. మారుతమ్ములవాడికి మలయకూట, మారుతమ్ములవేడికి మట్టుమీఱు
కా. చంద్రకిరణమ్ములకు కుకళారికా, చంద్రకిరణమ్ములకుఁ జాల జలదరించు. 8

కా. విరహములం బలంచఁ గలవీరులు ఏ గని తమ్ముఁ జీర న
బి య్యురుకు చవాలుఁజాపులకు నోడుటనంకము కాఁగ మీనముక
భక్త

హరిణమువట్లనే తమక రాంకులు నోడెనొ కాకి బాలికన్

గడవంగ రాదె యేల నను గాచెద రీములైణనాంభుసల్.

9

క. ఇన్నాళ్ళు నేవ నేయును, నన్నదియుం బోయె నేడ యొ కాంగిలి యి
మ్మన్నంతఁ జదువఁ బెట్టిగ, నున్న మతియుఁబోయెననుటహానిజమయ్యెన్.

తే. అంతిపురమున కరుగుచో నింత తిరిగి, యొరగాఁ జూచునపుడుశృంగారరసమ
పారముగ నుబ్బ బాలెత్తె నుండిదాని, చలమనోహరబోధనాంచలమ చెలమ. 11

సీ. అర్జునుండును నేనె యని తెల్పినంతనే, మిట్టి మినై పడె మెలతచూపు
గాండర్వమునఁ బెండ్లి కమ్మనునంతనే, పచ్చకళ్ళర మయ్యె భామసల్గు
బలిమిమై బిలువగఁ దలఁగినున్నదనే, యొకబండి కల్లయ్యె నువిడపెట్టదు
సోలపుఁబయ్యెదఁ దేట మాతు నన్నంతనే, పచ్చపూనాయఁబో పడఁతియుండు

తే. శేరు వివరించి నే నేల పల నైతి, గోర్కి యెఱిగించి నే నేల గోల నైతి
బలిమిఁ బైఁ జి నే నేల యటఁ బడితి, బత్తిగనిపించి నే నేల పలుచనైతి 12

సీ. తెలువ కన్తురిచుక్కదీర్చి పచ్చిన తెక్కు, గీటునామము నాఁటిరీడుగఁ
దన్వంగి పలిపంబఁ దోచి పచ్చినరీ, వన్నె గట్టిననాఁటిచెమ్మఁ దన్ను
వల్లంతి కీల్గంటు వైచి పచ్చినచెల్వ, జడ యల్లకొనునాఁటిసపురు జొరు
నొయ్యారి మెఱుఁగునా మూని పచ్చినరీటు, మణిభూపరిడునాఁటిమట్టుఁదిట్టు

తే. నాతిరాయంచుగుమిగూడి నడుచుమురువు

చెలులు గొల్వంగఁ జనునాఁటి సోలపు నలఁలఁ

జక్కఁదనములపోవైనచంద్రిముఖికి

నిచ్చలపుచూపు రెన్నైని నింపు నింపు.

13

ఉ. మిక్కిలి లేటిమాడ మిటుమిట్టులు గొల్పుఁ జరించునప్పు డ
మ్మక్క దక్కుక్కునన్ మెలిసినట్లగు నే మన వచ్చు నద్దిరా
చొక్కపుఁదైడిబొమ్మ యనుచున్ జను లాడిన నాడి రింతెకా
కక్కడిదోయి పో యలమృగక్షణమేనికి నక్కడానికిన్.

14

ఉ. చిత్తఁ దగ్గి తూపుమొనచేసినఁ జేయఁగ నిమ్ము నై ధ్వజం
దెత్తిన నెత్తనిమ్ము పదియుంచెడఁ గల్గినమాట గట్టిగా
నత్తరశాయతేక్షణకటాక్షవిలాసరసప్రవాహముల్
మత్తుకబంటితామలకుం దఁచునక్కలు గండుమోలకున్.

15

క. అని తాల్చి బాయ నేవకు, నని యెప్పటివలెనే తిరిగి యరుదేర దొకో
యని యాన నేయవచ్చిన, నన్నతోడని నింక యువ నని తలపోయెన్.

16

సీ. కరహస్తి కోర్వక కిధి మాఱుకొనెడు తాఁదపసివేపం జేల తాల్పినాఁడు
కడలేనిసెకలఁ గంఠదుఘనోదయచేళఁ, జెలిసియుఁ దా నేల వలచినాఁడు
కుకళారికాగ్నటులకుఁ దల్లిజ్జెడ్లతా, నువవనంబున నేల గుండినాఁడు
కరగతస్వము వోవుకరణిఁ జింతిలెడుతా, వెలది నేటికిఁ బట్టి విడిచినాడు
తే. నేరముల నెంచెద మటన్న నేరికైనఁ, గలఘ పరికించి చూడ వందులకు నేమి
యంగసాంగత్యపారవశ్యమునఁ గాక, యెఱిగి యుండినవతఁడు చేయేలవిడుచు.

తే. ఉనికిశృంగారవనముట యుంటిఁ దగిలె
నట విరహియంట యెంత నేడఁగు కెటిటి
ననమళరుఁ డింకఁ దనవైరి యగులలాట
లోచనుని నెల్లు సని దయ గాచెఁ గాక.

18

క. ఇటు లాతఁడుండఁగా న, మృగటిలాలక యాత్ర నచటఁ గునుమళరాత్రిన్
జెటిలి పసిడిపాన్పువై న, క్లిలు చడి గుఱివఁ దానె యేకాంతమునకా. 19

క. ఏఁ గోరినచెలుపుఁడె నెనుఁ, నాఁ గావలె నెంచు వచ్చి చిగ్గటి వేడం
గొఱిలి మూఁటి వచ్చితి, నాఁ గాఁ దని పెనఁగి యెంత యపవేక మయో. 20

ఉ. దిగ్గవ లేచి నన్నతఁడత్యగ్రిదంబునఁ జందిమామఱా
నిగ్గుటగంగుమీఁదికయ నెమ్మిఁ గరాజ్ఞము వట్టి యాడ్చినన్
లిగ్గఁ గవుంగిలించి నుఖనీరధిఁ చేలఁగ నీక నా కయో
నిగ్గుపేర చెంటఁ బడఁ జెల్లు నెకో ప్రితిబంధ ముగ్యుడన్.

21

క. తొల్లిటివలె నేవకుఁ బోఁ, జెల్లున మావారు పెండ్లి నేసెద రిదుగో
నెల్లిఁ దను కంచుఁ బోకితి, నెల్లిద మగుఁ గాదె తిరిగి మేఁ దైకొన్నన్.

22

సీ ననుఁ దావలచిపడ్డవలకుచలో దీరంగఁ, నై నేయ నెన్నఁడు గలుగునొక్కొ
పెనఁగి చే నడిపించువొనిన నేకమి ఘోషఁ, నెలననెన్నఁడునిల్వఁగలుగునొక్కొ
పిరియ మెఱుంగకయడ్డ పెట్టుకుండుడుకువోఁ, గల్యాణ నెన్నఁడుగలుగునొక్కొ
మోహతాపము దీఱ మోచక్కెరపానకమున నెన్నఁడు చేల్ప గలుగునొక్కొ

తే. యెంటి శృంగారవనములో నునిచి వచ్చి, నట్టి నెంజలియల్ల వో నాన్పపాల
తిలకుఁ కీర్పంగ నెన్నఁడుగలుగునొక్కొ, రూముక నినకుచకుంధనీమయంగులి

క. అని యెంచరానికోర్కులు, మనమునఁ దలపోసి భావమగ్నతచేతం
గనుమాయుఁ గలసిసటులు, నని పంతన ముగుఁ జోసి కళవళ మందుకా. 24

సీ ఉదయాదిగ్రి రెంలగలి నొగసి మీఁద నిలుంగు, జలజారి వేడితెన్నెలలుగాయ
హరుకంటి నెగ కోర్పి యాట లేటిఁ నూరుఁ,డలరుఁజిచ్చువాఁడిములుకు లేయఁ

- బామునోగలతోడ నాము చేసెరగాడు, చిసపువితై సోకి తెగలు చూప
 గ్రాంచాలముపోటుగంటి మారినరాజ, హంపము ల్వడి హాహులునేయ
 నే చెగనంతకు వలనలతోడనుసంత, సంతిపురమునఁ బ్రమదన నాంతరమునఁ
 గొప్పకృష్ణా! యటంచు వాకిరవాణి, రామరామా! యటంచునారాజనుకుండు
 క. చెలులు ప్రసంగవశమృత, నలరెం గడు జయభవన మనిన న్నవలా
 తెలియ నుం గలయఁ గనుం బలుకులు బా గొగ్గిరిటివచ్చు లటన్నన్. 26
- క. మనమున నున్నది మొగమునఁ, గనికించుచుం గాన గట్టిగా మదిలో న
 రుసభావ మునికి వపుడ, రుసభావము మొగమునందు నుదతికి నిల్చెన్. 27
- సీ. పులకించె మే నేమి లలచుకొంటివె యంచు, మేలంటు పదరించె మిత్రవింద
 యిన్నాళ్ళవలె మ నెచ్చి మాటాడచే, యెందు దృష్టియని తాళింది దగడ
 తెలి పెట్టికత తెచ్చు నొయ్యి నేమి కలను నేయని గేలి సలిపె భంగి
 వలెవదిన మించె గలికి నీ మొగమచుం, ప్రియరి వెలకె నుదంతి కొంత
 తే. బాంబవతి - వృలక్షణ సరసమాడె, నే లగడు నే నెంత ముద్దరాలి ననుచుం
 బలిక కుక్కిరి పల్లవి కనిలిపె వపుడు, చిన్నిమందలిమానాంపుడెన్నె తెజిరి.
 క. అంగన యిన్నా యు ముని, చెంగటికిం బాటిపాటి నేవలు గావించ
 పంగా బోదువు నేడెటు, తొంగియుం బాడె వరదేమి దోపమునేసెన్.
- ఉ. అక్కఱుండె నేటి కల యచ్చిక గుచ్చిక నీయు సంచలం
 తెక్కిలిగొన్నె దేమిటికిఁ జేరిగ వచ్చిముద్దం శక్తిల్
 ముక్కుమొగింపఁ బడె కలు ముట్టను గొమ్మనె నేల బోల్లనా
 చక్క, నొమ్మ నీవెగలులుడఁ గావిన పంక లగ్నదున్. 30
- ఉ. ఎప్పునిఁ గాచి మేలుపకితే యగనింపద, పక్షి నీనుం
 నవ్వడు గొచ్చెఁ జెప్పగనివే చుఁకోకిలవాణి నిన్న నే
 డెవ్వనిచెల్వ నీచుదుట నెన్నఁబడెనీ పినతొంగి నేనె తా
 నవ్వరు నీగుం గాగొవన మేటికి గాంచెదవే రహివర్తి. 31
- ఉ. బాలసమీరణంబు పయిపాటున నించుకి సోకెదం గడుగ
 మాలుయి నుంకుం నొకల కిందెపునద్దలముదుంబిల్చె
 వాగ్నినఁ గుండు నేలు పవనముకొని మనుమేని జేగతిం
 గా నయో యాగికిభి గా నెమిగోలెనోనిలోని 32
- క. అని వారికి వాగిదీని, మనమున గోచివిటు లాడును గు మచ్చిక మాటల్
 విని సిగ్గున నయ్యెలజ, వ్యని యూరక యున్నవపుడువారలలోవని. 33

ఉ. లెంక గన్ నేలుతోఁ గలదులే మగనిం విరిచిపు నేసి మీ

నాంకునిపాద మాచ మన హస్తట వేడిన మాఱు వల్కుఁ గాఁ
గొంకడు నంచు మీ రిపుడు గోలని చూడకు రమ్మ నేర్పుఁ బో
చంకలబిడ్డ బూడిచడ సారసలోచన మాటలాడఁగన్.

34

తే. క్రాగి యున్నది మిగుల సంగంబు చూడఁ, గలవరించుచున్నది కలదోయేమొ
సోకు డల్లపన్నాస్థి నీకే చూపవలయు, భామ నని పల్కె నానత్యభామనగుచు.

క. ఈలీల నుండి మన మిటు, మేలము లాడంగ నీమి మిడిమేలమొ యం
చాలో సత్య మధద్రహి, తాళుల కినుమంత యారహస్యముఁ దెల్పెన్.

35

క. గుసగుసలఁ బోయి వలపుల, కినుమన లని తెలిసి గణిక కిలయపాణి ర్
దినకిసలకునుచుఁ పరము, చెనవసలక తెచ్చి శిశిరఃస్థలాలసలై.

36

కా. పన్నీటక జలకంబు లార్పి చలువతో వైఁ గట్టఁగా నిచ్చి మే
న న్నింతారఁగఁ జందనం బలఁది విన్నాణంబుగాఁ గప్పురా
న న్నామం బిడి కొమ్మడికొ పరిసరంబుల్ నించి హరఃపసుల్
చన్నుంగ్రేవలఁ దార్పి రప్పుడు చెలుల్ చంద్రావ్యకు స్పర్శునన్.

37

నీ. బోటి మధువ్రతంబులకు దండము పెట్టి, మకరంద మదగబింబమునఁ బల్కెఁ
తెలి గంధవహున కంజలిఁ జేసి నెత్తెనీ, పుష్పగుర్తు బుగ్గజమున నమర్చ
నాని బిసాహరపాణికిఁ బ్రణమిల్లి, నవమృతాకములు బాహువులఁ గూర్చి
సకల గండలిరుదిండులకు వందన మొనర్చి, చిగురుటాకులు పాదయుగళిఁ జేర్చి

తే. సరగ నిటు లందఱును మీప్రసాద మనుచుఁ, బంచసాయక దేవతాబలము నెల్లఁ
వేడినొని తగినట్లు కావించి రిపుడు, చంచలాక్షికి శిశిలోపచాగోధులు.

38

తే. కలయఁ బన్నీరు చిటికి గ్రంథ మలఁది

విరులు వైఁ దార్ప నపు డొప్పెఁ దరుణిమేటి

మగని నయ కిల్వ నలరాచమానబిడు

పూజ నేసినయగ్గజరాజ మనఁ.

40

ఉ. ఆంగనగుబ్బచన్నెలుఁగుటందపు మేలిపసిండికుండలం

నొంగఁ దొడంగ జొచ్చిలఁగఁ బూసినగిందము తాపవహ్ని సం

పంగికటారీరునకుఁ బాలును బియ్యము లేనిపాంగిలో

పొంగ లటంతు నయ్యలరుఁబోడులు నాగుకు గేలి నేయఁగన్.

41

పంచచామరము. మెఱుంగుఁబోడి కిట్లు చల్వ మేర మీఱఁ జేసినం
గుఱంగిట న్నిలుంగరాక కూర్చి చెచ్చ మెచ్చఁగాఁ

బగలు మీఱగఁ బాంధకోటల బాధ వెటుచు నుండు నీ

తొగ తగుల్ వెడనింటిబోయకు దోడు వచ్చినవాడపో

84

క. మకగందరసముఁ జెప్పెడు, చికిలిలకోరీలు చెఱకుసింగిడివిల్లుం

బ్రక్కటించెయు నిగ యేమో, మకరాంకుడుఁజేడునగలు మానఁడుచెలియా. 85

చ. చిడిముడిపాటులోఁ జెఱకుసింగిడిఁ బూచి మధుఃక్రియత్వ మే

ర్పడుగిలిలాపు లున్నహరిపైని యెక్కువ నెక్కి యుక్కునక

నేడరెడువందుఁ జూచి తమి సెఁ జిదిగో వధ మాచిరించుఁ బెం

పడరి లతాంగి పచ్చియొక కొఁ గపి యమ్మడినుండు చూడఁగక.

88

తే. అనినఁ గననుండు మనకు బోవైనవాఁడు, తోయజరాతిమనుజులతోఁగివ రాఁడు

కాముతాపులు వెండుకొక గట్టఁబడును. బామ యేటికి నూరక జలదరింప, 87

తే. అనుచు నూజడఁ బలికె తత్పాఠాసఖులు, దేవకీదేవి కీమాట చెల్పు కున్నఁ

గా దనుచుఁ జేరిచెలియున్న గాద బలిపరంతయటమున్న తెలిపిమురాంతకుండు

ఉ. తల్లిని సందిగి నాత్మజులఁ దిమ్ముల గ మ్ముని యేకతంబునం

దలకీరీటి యొక్క తెఱఁ గందునుభద్రకు వైఁ మోహముం

చెల్లము నేసి మున మనమదిం గలయట్లనే యయ్యె నంచు రం

బిల్లి వాలాయుధుం డేఱుగఁ జేయఁగ రాదు గదా హివాహముక.

89

క. తనశిష్యుం డని దుగోష్ఠ, ధనునకు నీవలచి సమృతం పడఁ డటు గా

వున నిందుకుఁ గుంపతిపూ, జన మని యొక టిపుడు గదప్రకస్తంబయ్యెన్. 70

చ. ఇరువది నాల్గు శేపుమొద లింగుధగోర్నివలీల లచ్చటక

జరిగెడు నేటి కెన్నిదవనాఁటికిఁ బెండ్లిముహూర్త మవ్వధా

వరులకుఁ చెల్వి నల్పుండు నివాహఁ ధుగో హరి గానకుండఁ దీ

వరమున లగ్నవేళ కిటు వత్తు నటంచు నమర్చి దేవకిక.

71

క. అంతటఁ బశుపతితూజకు, నంతటఁ జాటంగఁ గనిచి హరి యరిగఁ బ్రలం

బాంతకు పనుదేవుని ము. స్తుంతర్దీప్తపమున కేగు మని యాచనకన్.

72

క. యదువృష్టిభోజకులజాలు, గగలి కపు డనేగాలికామజిఘాస

మృదులపరిధానపరిమళ, కిదితమప్రాశస్త్యధుర్యనిభవోన్నతు లై.

73

ఉ. ఈగలి సంతరీపమున కెల్లజనంబులతోడ నేఁగి యం

దాగమవేద్యకాలికి నతామోహాకి నిందుమాలికిం

ద్యాగము భోగముం జెలులయాటలు పాటలు నిత్యకృత్య మై

సాగఁగఁ జూచు చుండి రల తొరియు నీరియు సంప్రథమంబునక.

74

తే. అంత నిచ్చట ద్వారకయందు దేవ, కీసలీమణి తాను రుక్మిణీయుఁ బెండ్లి
పెద్దలై యర్జును నుభద్రుఁ బెండ్లికొడుకుఁ, పెండ్లిమీఁతును తేయనపేక్ష జలఁగి.

ఉ. కట్టిరి మంచలగ్నమునఁ గంకణముల్ కలపంజరంబులం
తెట్టిరి మేనుల న్నలుఁగు మేలిమ్యగీమదకుంకుమంబులం
జాట్టిరి కైశికంబుల విభుద్ధమనోహరపుష్పమాలికల్
పట్టిరి పేరఁటాండుఁ ధవళంబులు పాడుచు నుల్లధింబలన్. 76

కా. ఇన్నా శ్రోద్ధి యొసర్పఁ శేలివనిలో నిం పొందు సమ్మాధవీ
పున్నాగంబులపెండ్లి నేయవలెఁ బూఁబోండ్లాం రాశే యటం
చు స్నేహ్యుల్ దగ నొండొరుం బిలిచికోంచున్ సత్యభామాది
ద్యున్నేతాగ్రములు లప్పు డిద్దరుకు విందుల్ నేసి రిందంబులక. 77

క. అంతర్వాణి పురోహితుఁ, డంత వేదాహోచితక్రియాకాండం బా
ద్యంతము గావించుటకై, సంతసమునఁ జేరి యున్న సమయమునందుక. 78

క. సంపంగినునె యంజెన్, శంపాంగి కిరీటి నొకతె చనుదోయి పినా
లింపం గీల్పడ కటి నటి, యింపక గిటగిటన క నొకింత చలించన్. 79

క. కలశ స్తని మణికంకణ, కలశ స్తనినాది మొలయఁ గా నొకతె వడిక
దలఁ బ్రామి వసిడికొప్పెర్, జలములు చెలు లందియొసఁగజలకంబార్యక. 80

లయః పాఠి. చలువ లొసఁగున్ సొగఁ జెలువ యపు డొక్కరితె
నలఁతితన మొప్ప నొకపాలఁది తడి యొలైక
పాలఁదిగ జవాది నొకచలఁది తలఁ బూసె నొక
జలరుహదళాక్షి సిగ కలరుసరి చుల్లైక
దిలక మిడియె న్నిటలఫలకమున నొక్కరితె
తెలి నిలుపుటద్ద మొక చెలి నిలిపె మోలక
గలయ జవరా లొకతె మలయజ మలందె నొక
లలనఁ సరక సురటి యలసరున కర్ణిక. 81

తే. ఒరగజేసినసిగ కొంత యులుపుఁ జూచి
బవిరి దిద్దినచెంచులబాగుఁ జూచి
వడి నొలిపి యున్న మోసము తెడఁగుఁ జూచి
యపుడు తమలో సుధిద్రో సయ్యంపుఁ జిలులు 82

క. నానవి తిద్దండివేసము, వేసి గదా మేలు నేనె వెస జన్నదమే
తేసికొనవచ్చు నీసిగ, వేసికొన గూడ దొండువేసము లైనన్. 83

- క. దండము కొనెయంటును, గుండికయును మాని పెండ్లికొడు కైనాఁ దా
ఖండలని ముద్దుఁగొడుకు ప్రియఁడగుచి శ్వేతుఁ డుంచినస్వాస్థసముగా. 84
- మ. యతివేంబున నిన్నినాఁపు మనయుద్యానాంతరత్తోటి ను
న్నతఁ డా యీతఁ డజీటిమాట కనుఁగోమం దెన్నఁజేసీరను
చ్చుతి యీరాజున మీ మొగంబుకిళి లీయెయ్య వ్రర మీపీక్షణా
మృతలీలాభిసయంటు లీసాగను లీమీసాలలో పుష్పలుక్. 85
- క. ఈమహిమ యెందుఁ గలదే, భూమండలిలోన నిలఁడె పో చక్కనివాఁ
డోమగుసలార మును పిన, మా మెస్మఘ సతనిమేనమామ స్మఘనిన్. 86
- క. ఈరాజు నేనఁ జేసివ, వారిని గల భాగ్య లాభులనమోహనశృం
గారునితోఁ గూడం గల, నారీమణిదే నుమీ జనన మూహించుక. 87
- ఆ. మంచిమగఁడు వలయు నంచుఁ గోరుచు నుండ
మంచిమగఁడు గలిగె మధువనుతుఁడు
మనసుభద్ర సుకృతిమహిమ యే మననచ్చు
మనసు భద్ర మయ్యె మనకు నెల్ల. 88
- తే. అతి సునింప నలంకృతుఁ డగుచు గొంతి, గూట్టికొడుకుండ బంగారుకుండమైన
కన్యకారత్నమున కాపరీకారమునఁ జె, శిరసుమజ్జనమొనరించిచిగురుఁబోండ్లు. 89
- ఉ. భామకుఁ గన్పడేరులెగబారెఁడునిద్రపుసోగవెండుకల్
నేమలు నువ్వి భారమున వెన్నకు జూలఁగఁ గొప్పు వెట్లనో
హో మఱి వేయవెట్టినలు లూపైన దే మనవచ్చు నొక గదా
తామరసాక్షి కెందుఁ దలిదండులి వెట్లనినామ్మ పెన్నిఱుల్. 90
- క. స్వకపోలకల్పితమనో, జ్ఞకళాగతి కెట్లు నాను సరి ఛాయానో
రకరుచిసందగ్ధం బని, ముకురమున గుకరణి నవ్వుమాము చెలంగన్. 91
- ఉ. అద్దము మాచి చంద్రియభి యందముగాఁ దలకంటు కిస్తురిక
దిద్ది యనేకగర్భము నుదివ్యవిభూషలు నాల్పి మయ్యెడక
ముద్దులు సులక్ష్మకుందనపుముక్కలిసీట వసింపెఁ దమ్మిథా
ముద్దియ గద్దియం బొలుచుముద్దియ యుద్ది యనన్ నుభోన్నతిక. 92
- చ. తనయుని పెండ్లి కేగవలె ధాతికి దిక్కులవారి నెల్లఁ గో
డొని చనుదెమ్ము నీ చని కడుం గుట్టి నేసి నురాధినాథుఁ డ
వ్వనసరి కంపినట్టిశుభవార్తల బంగరుఁగమ్ముచుట్ట నా
దినకరమండలం బచరదిగ్గరికూటమాఁ జేరె నయ్యెడన్. 93

క. నందకుమారానుజ యజుః, తిల దననందనుఁడు గట్ట లైవతవతి తే
 డ్కం బెచ్చుతాళిబొట్టనఁ, జగదురుఁ డరుణునిఁ బ్రాగ్భవంగవనయ్యెన్. 94
 నీ. కులదేవతను దచ్చి నిలిపిరి మాణిక్య. చకచకల్ గలపంచవికదండ
 నైరేనిఁ గొని వచ్చి లైదువల్ పాటలు, పాడుచు శుభ్రుడి వేడుకలరఁ
 బులికడిగినముత్రైముల బాసికంబులు, సరవిఁగట్టిరసేర్పువేళంభసటిల్లఁ
 దలఁబ్రాళిల కేర్చి ముక్తామూల్ నింఁచిరి. పసిఁడిపశ్యముల సంభ్రమము మీఱఁ
 తే. బదవశంభుధమామికాపటహతాహ, భారవంబులు నేఱిపిరి బోరు కలఁగ
 సకలవినియోగములజనుల్ సకులెగాఁగ, నంతిపురముననుత్సవంబయ్యెనపుడు. 95

తే. తడవు నేనె ముహూర్తంబు దగ్గజించె, నేమొకోయన్న రాఁడనియెదురునూడ
 దనదుగారాబుఁ బెలియఁజిమన నెఱింగి, మాటలోపల వచ్చె సమ్మాధపుండు. 96
 క. ఒక గొకరి నెఱఁగ కు డఁగ, నొకరివెనుక నొకరు వచ్చి గొక నెపమున నా
 నకడుండుభిసారిణసా, స్వీకును బ్రదుక్కుమ్మ సాంబు లక్ష్మారాదుల్. 97

క. హరి వచ్చునంతలో నా, హరియుం జనుదెంచెఁ దనయింఁ డాత్మఁ దలంపల్
 నురలచ్చరలు మహర్షీ, శ్వరులు నరుంధతియు గురుఁడు శచియుఁడదామన్. 98

ఉ. చక్కెరవింటిరాణ నెకపక్కము లాడఁగ. గొలు నెక్కుడుం
 జక్కఁదనంబు గల్లునెఱసాహసపుంగొమరుండు మొక్కిక్కఁ గా
 నక్కునఁ జేరి మే నివిరి యాదల మూర్కొని చొక్కు చుండె లో
 నెక్కొనువేడ్క నిక్కు చెవి నీలనెక్కువజీరుఁ డయ్యెడన్. 99

మ. నుముహూర్తం బిది లెం డటొచు గురుఁ డన్పొం దెల్ప దేవేంద్రుఁడుం
 దనుదేశంబున నుండి తెచ్చిననుర్జిత్తుమకోటిరము
 భ్రమరజీఘాపలతోడ బాసికము సింఁగారించి నందారదా
 మము కంఠంబునఁ జేర్చి పెండ్లికొడుకుం బ్రాగ్భంతి నెక్కించినన్.

వ అయ్యవసరంబున

నీ. ఉపరిభాగనిరంతిగోన్నమితము లైన, ముత్యాలగొడుగులవెనల్త మలర
 నుభయపార్శ్వముమాద్యుహుశా, లితము లైన పంజామరలకలాపుంజ మమరఁ
 గభ్యాణవైభవకల్లేజపమ లైన, తూర్వనాడమలచాతుర్య మొనరఁ
 సృగలపవ్రదక్షిణార్చిశ్రేయరము లైన, చివంజీలపమస్త్రి నివృటిల్ల
 తే. నపుడు ప్రియ్యమ్మఁడు జయంతుఁ డవలనివలఁ
 బసిఁడిలెత్తంబులను బరాభరులు నేను

నడచి వచ్చిరి హరిపురిందరులు మోగిల

సంభ్రమించిన మందహాసంబు గొలుక.

102

చ. అనిమిషభావ మిసమయమందు ఫలించె నటంచుఁ గోరికల్

చెనుకొనఁజైనవైన పడి నే వటకాపడి యుర్వశీవిలా

సిని మొదలైనయచ్చరలు చెంతలఁ జేరి సహస్రదృక్తనూ

నియొడ లెల్ల గన్నులుగ జూచిరి మాససముల్ గరంగగన్.

103

ఉ. దేవకియింట నుండి యిటుదీర్గత శాండిలికూతురున్నభో

భావనిజానిజగృహంగణసీమకు నేగి యెంతయున్

గీపి ఘటిల్ల సాత్యకి వడిం గయిలా గొనగం గిరిటి యై

రావరమున్ డిగెన్ గ్విజపురంధుగిలు మత్తెపునేప జల్లగన్.

104

తే నరవరోత్తము డటు శుభోత్తముగాగ, గుడిపఱముమున్నగా నిడి కడవదాటి

యారతు లొసంగ దీపన లావణిల్లి, మోదమున నేగి గల్గొనఁజేదికడకు 105

కా గీరంజల్ల బసిండి పెల్లడిచనికం జేరంగ నవ్వేళ గ

నాగరత్నంబును దోడితెచ్చిరి జనానందంబుగా బాడుపూర్

చేగంటాం దుగ్గిరుమంత్రవర్ణపకనాప్తిన్ గర్గుడున్ దేవలా

పాఠోహిత్యధుగంధరుండు శుభమొప్పన్ మోగిల నేతేరగన్

108

క మెత్తుముగద మన మెపుడు ది, లోత్తముచక్కదన మీతలోదరియెడుటన్

మెత్తబడె దానిచెలు ఎని, యత్తటి గుసగుసల బోయి రచ్చర లెల్లన్

107

తే వేయుగన్నులు వలయు బో వీరి జూడ, నని కన్తల్ దంపతులచెల్వవినుతిసేయ

గాదు పదివేలకన్నులు గావలె నని, చూచు చుండె సహస్రవిలోచనండు 108

చ కలరొక్క యెవ్వరైన నపు గా దని యడ్డము పల్కువార లీ

యిల మఱి దా నెఱుంగనట్లు లెంతటిమాయలకాడు కన్యకా

తిలకము ధార వోయ వనుదేవుని గట్టడ నేసి వేయిక

న్నులు గలవేలుపుంబలె గనుంగొని చుండె మురారి చెంగటన్

109

క మధురకవేణులు కొందఱు, మధుకోస్తలు వెలయఁదెర యమర్చిరి సరగన్

మధుమధనజనకు డంగట, మధువర్ణ మొసంగ నృపకుమారాగ్రిణికిన్ 110

తే దేవసకియంగగా వనుదేవు డపుడు, చంద్రకాంతపుగిండి గొజ్జంగ నీట

బుడిదిపశ్యేములో బిబ్బములు గడిగి, శివదుమేనల్లునకు గన్య ధార వోసె 111

ఉ సూరెల కేరి యప్తమహిషుల్ దగునాచ నొవంగి నావలం

గోరిక నిక్కి నిక్కి కనుగొను నుపర్యు లెసంగ వాద్యముల్

బోరు కలంగ నంగములు పొంగ వధూవరులం గదానిబం

గారపుమెట్టుఁ బ్రాసపుటికల్ గదియించిరి గొందఁజైదువల్. 112

క వడిఁ దెంపల్ దెర వంపుం, బడఁతుక నగుమొగము గానిఁబడియెన్ గాంతల్.

తడఁబడఁగ కరస్మేఘముఁ బెద్దబ్రాసి చెలంగుచంద్ర బింబమువోలెన్ 113

క అమృత మొలుకునధరంబునఁ, గుముదచకోరముల నేలుకొనుభద్రప్రిక

గమలములకళలు గైకొను, రమణీమణిముఖముఁ దెఱచి రా జను వలయున్ 114

చ పాలయలు కండు వేడుకొనుపొందికఁ దెల్పెదులీల సిగ్గుదా

టిల్గినముఖాబ్జ మెత్తి మెడకిందికి వాస్తయుగంబు సాఁచి నే

నలఁ దెమలించి సౌఖ్యకలనస్థితి గట్టిగఁ బట్టికట్టె న

వ్యాలఁదుక కంఠసీమఁ గురువీరుఁడు మంగళ నూత్ర మయ్యెదన్. 115

చ రమతమవార లొండొరులదండఁ గరంబుల ముత్తియంపుట

శృంగు లిడి చేయి మోఱఁగవలెం జుమి నీ కని యెచ్చరింపఁగా

ఁ మితము గా నుభద్రపయి నర్జునుఁ పుట్టనిపై నుభద్రయిం

దమిఁ దలఁబ్రాలు వోసి యలవృన్దను సిగ్గును గోఁ దొలకఁగన్ 116

తే అగ్ని సాక్షిగఁ బెండ్లాడినట్టి ప్రియన

ధూటియును దాను బంగారు నెటమోద

నుచిరగతి చెలయంగఁ గూర్చుండి పాక

కానని చెలంగె దీఁచి నేన లిడఁగ. 117

తే మృగమదముచెంత గుంకుమరేఖవోలె, నీలమణిపాంత నుదురిపానేక్రువోలె

మేఘముకుఱంగటను దిఁగె మెఱపువోలె, నర్జునునిచెంగట నుభద్ర యలరసపుడు

చ కలుగుఁ గలవిశేషము జగంబునఁ బెండ్లియటన్న నెట్టివా

రల కటువంటిపట్ల సరస్వాయము రూప మెయార మాని చే

ర్కలిగినరాచకుఁడు లఱు రాకొమరుం డఱు యేమి పోద్య మో

సాలపుమటారిసిగ్గురులు చూపరచూడ్కికి విందు నేయుటో 118

క అంతలఁ బాలోమిమఘు, వంతులకుం బెండ్లికొడుకు పందన మిడఁ ద

త్పాంతమునఁ బెండ్లికూఁతురు, గొంతటుకల వంచి మొక్కఁగొంతుచున్నన్

కా. ఎంచం గాఁ దగు నత్తమామలను దానిశ్రేల్పులుం గా మనః

సాగించద్దక్షిణి సాధ్వీ యందు రది మీపట్ల న్నిజం బయ్యె నే

డంచుం జిరి శచీపురందరుల కాహ్లాదంబుగాఁ బగ్గి మొగి

క్కించెన్ చేపకి యప్పు డర్థహిమరుగ్గి, బాలికన్ బాలికన్ 119

ఋ పృథ్వీయం బాష్పగ గృష్ణానిం గని నుపర్యస్యామి ఋషర్యల
క్షణముల్ గల్గినకన్య మంచినగునిం గా జూచి మీనేర్చునై
పుణి మీకే తగు నంచు బల్క బరమాపుల్ మీరు రాగా విజృం
భణవృత్తిక నెఱవేఱె బెండ్లి యని యప్పదాత్మకుడుం బల్కగన్ 122

సీ వియ్యంపుమర్యాద వేగుగామన శచీ, జాని బావ్యాన భోజనము నేసి
గుమగుమవానించుకుంకుముకి స్తూరి, యమగవల్లభునిహస్తమున కిచ్చి
గంబూర గుల్గినతాంబూల మింద్రుడం, గుణనదో నేనానిదోయిట నిడి
పీతాంబరముల కప్పి యానేకములు వజ్రి, చేతినంజ్ఞ జయంతుచేతి కొనగ
తే కేల నే ల్పట్టి కొన్నివాకిండ్లు గడచి, రాగ విచ్చేసి యుండుడు రా వల దని
బలిమి బలభేది యెదురుగ నిలిచి మ్రొక్క, పేడుకమురారీకేలోత్పద్ధిపిడుకొలిపె

క అంతకు మునుపేహరి య, త్యంతకుతూహలముతోడ దగు మేరల నె
య్యంతఃపురిభోజనుతా, కాంక్షను కె లోమి ననుప గట్టడ నేకై 124

తే రుక్మిణీదేవి తమయత్త మ్రొలకచికి, బసిడిగిన్నియ గస్తూరి యొసగ నామె
చే దిగిచి దేవకీదేవి మీద జిలికి, వదినెగారని యొకకొంత వావి నెఱపె 125

ఉ వీయపురాల వైతి గదివే యిపు డత్తపు తొంటివాని నో
తోయజనేతుగ్గి గాంచినవధూమణి నీనుత బెండ్లి యాడగా
నాయము నాకుమారునకు నర్మిలి హత్తుగ నత్త వాఁ చే
నాయపు గల్లువా డెన్న నటంద్రు కుభం బగు దీగ నెంతయుకా 126

తే అని సరసలీల నుడుగర లంది యపుడు, పారిజాతంబకతన ముక్త బరిచయంబు
చాల గల్లుట బ్రియముతో సత్యభామ, తనకు మ్రొక్కిన నింద్రదాటి నెనరుతోడ

ఉ చెల్లెల కెస్సరా పెరటిచెట్టుగ నాటినపారిజాతము
త్ఫుల్లవవీన హసములతో కలసిల్లుచు నున్నదా సదా
యల్లము దానిమీదకునె యుండును నా కది ప్రాపుబ్రోవు బు
ట్టిల్లును జొచ్చి నిల్లునయి వృద్ధి నొసంగెడు నీకు నెంతయున్ 128

క. అని యుచిలోక్తుల వారల, మనములు గంజల్ల జేసి మన్ననతో న
య్యనిమిషలోకాధీశ్వరు, ననుగుంబట్టంపుడేని యరిగినయంతనన్ 129

తే వీల యాలస్య మిక నింగు బ్రోలు సొచ్చి, నాగవలీ నేయుదురుగాక వేగకదలి
పొండు దంపతు లని ధనుష్కాండధవా, యంగుల నొసంగి నరుబయనంబునేసి

ఉ చంద్రికి పింఛలాంఛనుడు చంద్రిక లీడెడునభ్యుమోముతో
నింద్రజురాక ధర్మజుని కేర్పడ గా కుభలేక వ్రాసి వే

- చెందిక 'పట్టి యందువయిఁ జెందిక వన్ని యసాలు మట్టి ని
స్తందరితఁ దానె ముద్రయిడి చారులచేఁ బనిచెక వయంబునక. 81
- క. ఈరీతి నన్ని యమరిచి, యారాతిరె యేఁగి శౌరి యడఁకువ నుండెన్
నీరికడ దేవకియఁ దన, గారాబుఁగుమారి నింపఁ గారి మృతుడున్. 132

తే. అత్తవారింట సకలభాగ్యంబు లున్న, మగనిమీఁదఁటఁ దన కెంత మక్కువున్న
నాఁడుఁ బుట్టువు పుట్టింటి కాసపడును, గానైననుభద్రయొకతీరుగాఁగనుండె.

తే. తల్లిదండ్రులు గారానఁ దన్నుఁ బెనున, వదిలె లన్నలుఁగడు గారవంబు నెఱుప
సల్లయారంత బలగంబునందు నుండి, యొకలె నెడబాసి పోవ నెట్లోర్చుమనసు.

క. అట్టులఁ దొంగలిరెప్పలఁ, దొలె "గావ్వుములతోడఁ దొట్రిలుముద్దుం
బట్టిఁగని కడుపు చుమ్మలు, చుట్టఁగ నది మట్టువడిచి శుభ మొనరంగన్. 135

తే. వింతఁజే యేమి మేనత్త గొంతిదేని, కొరి చెడియుఁ బెండ్లాడినారు మీర
లొందొరులు నీవిభుండులోకోర్తఁకుండు, దొంకెనునుభద్రమంచికాఁపురమునీకు

క. ఈలోనఁ జూడవచ్చెన, మేలే చింతిలై దనుచు నెంతయుఁ బేరమక
గేలం గొమ్ముడి దువ్వుచు, బాలన్ దీవించి నల్లి పనుపక వేడ్కన్. 137

మ. సకియ లొందఱు వెంట వచ్చి మణిభూషణ్ చక్కఁగాఁ దీర్చి చెం
దికపూవన్నియజ్జులజేల కటి నెంతే గట్టిగాఁ జిట్టి పెం

డ్లికుమారుండు కరాగ్ర మూత యొసఁగన్ పీడావతిం దేరి మీఁ
దికి నెక్కించిరి మందహాసకలనాదేదీప్యమానాస్యై.

138

తే. అటులఁ దేరెక్కి దంపతు లరుగఁ జూచి, జూలగురిమన్మథులు వీరలనితలఁచిరి
హరితురంగము లించువిల్లలరుదూపు, లంద యొండంగ సందియ మందనేల. 139

ఉ. పచ్చనిపచ్చదంబుదొర పంపిన తోవనె బోవునంతలో
నచ్చటఁ బెల్లవాఁ నితఁ డర్దునుఁ డీమె నుభద్ర పీరి బో

నిచ్చినమాట వచ్చు బలకృష్ణులచేత నటంచుఁ దామ తా
రెచ్చరికై పృథుశ్రవనుఁ దేలికగాఁ గలపోలికావరుర్.

140

క. అలబలము లసంఖ్యములై, అలబలములు నే ముహుండ నవ్వుడు గలఁకం
గలకంఠీమణి రిపుమద, కలకంఠీరపుని ధవునిఁ గని వికసింపయై.

141

పంచచామరము. హుటాహుటిక హలాయుధుం డహో మహోగ్రుండై తనం
తటం దటాన నిష్క్వ డీవిధం బెఱంగి వచ్చెనో

భూభూటీల నెల్లఁ దోగ్గఁ గట్టి పట్టఁ బంచెనో
యిటో యిటో యెటో భోగోభూభూయిర్ భుటిలైదుక.

142

తే. తేరుగడవఁగ మాయన్న చిద్దె సన్ను, నేయ నేరినె కంట నొక్కొంత నాకు
నావదినె సత్యభామ మున్నరక యైన, నిలిచిమున్నరకానురుగలిచెఁగాఁ. 143

క. అని రాజకన్య గావున, మనమునఁ గలదీరతయును మమతయుఁ బలుచక
నిని యట దరహాసంబున, నునుఁ జెక్కిలి చికిలిగోట నొక్కచు వేడ్కఁ. 144

క. నన్నెవ్వనిఁగాఁ జూచితి, కన్నియ సీచేయునంత కార్యం బిట నే
మున్నది చూడుము చెందెదది, ఛిన్నాభిన్నములు గాఁగ నేవల నెల్లక. 145

క. నీవేడు కేలగాదనఁ, గావలె నటువలెనె తేరు గడపు మటంచున్
నేవలనఁముఖులు, నైకొనె, నావిజయుఁడుసమరసన్నహనదోహుఁడై. 146

ఉ. అంతటిలోఁ బృథుశ్రవనుఁ డానిగఁ గల్గినవీరయోధు ల
స్యోంతకతోరతోమరళరాసనభాణకృపాణ పాణులై
సంతము లాడుచుం బదరి వైఁబడఁ జూచుబలంబు లెల్లఁ దా
మంతట సంతట నిన్నీపి యడ్డముగఁ జని యాధనంజయున్. 147

ఉ. స్వంధిసమున్ దురంగములు శౌరిచ పో బలరాముచెల్లె లీ
యిందునిభాస్య యీమె నెట కెత్తుక పోయెడు రాకుమర యే
మందురు యానెగ్ నినిన హా యిటువంటిచె రాచవారిగోఁ
బొందులు గానకుండఁ గొనిపోఁ దగవామిను వంటివారికిన్. 148

క. అనుటయు నే మొక నినం, గనకుండిన నానఁ బూనఁగలరా మిరల్
మనవలసిన నీటులలఁ, నిశేదు చనుం డటంచుఁ డై బడి రాఁగక. 149

అ. రాకురాకు మనెడిటకెనములు, పోకుపోకు మనెడిపోగరువగలు
పొదుపుపొదుపు మనెడి నెడిదంపుగీరమల్, పొదుపుఁడుపు మనెడివీఁకలెసఁగ.

ఉ. ముందరివెన్న నీకగటి ముంచుకొనం జలియింప కిం పొన
ర్పం దరళాక్షి దేరుగడవక గడకంటనె పాఁజ జూచి విం
టం గొడి యేయుటల్ బయ లొనర్చక యెంతటి నేరు పార పా
రందరి యందటికొ శరవరింపరె తెంపగలాడె నయ్యెడక. 151

నీ. కొండలవలెనన్న కొమ్మఁగత్తులధద్ర, దంతావళముల మొత్తములు బలసి
యంబుధి తెగలచందంబున గుటుములై, భాసిల్లకంఞాణబలము లొదవి
నిలివియై మేఘముల్ నెరిగి వచ్చిన నీక, ఘనపతాకల శతాంగములు హత్తి
వెరుదుపొదిల్ వేర్పుఁధమునఁ గనిపించు, గడలపాఁజలు సమగ్రముగఁ గూడి

తే. యొక్కపొడిరాల క పంబుపిక్కిటిల్ల, నొకరొకరి కేవలెట్టు నత్యుగ్రసింహ
రవములు నెలంగయైక ప్రభులు దాఁ, నిలి రుద్రునిశీలముభార్యలు నటంప. 152

ఈ ఎత్తినయాయుధంబు లవి యెన్నియు నున్నిటి నన్నితూపులకా
నుత్తునియల్లఁ జేసి మఱి తోడనె పూనఁగఁ జేతులాడ నీఁ
డత్తరుణీరథాశ్వములయందకు రాఁడఁ డంప తున్నయే
నత్తరి నాతఁ డే మనఁగ నాశగలాఘవసావధానతల్.

153

మ. రకపుంజెయ్యలఁ దా వినోదముగ సాంధ్యంబు గాఁపెమక
నృకవైఁ బెట్టినచూపె కాని యిటు నేనన్ జూచుటఁబ్రేదు సా
నయకపంక్తుల్ నడుచున్ సహస్రిములు గా నయ్యారె వివృచ్చు చే
రికిఁ గన్నుల్ గల వంచు నెంచి రపు డెంతే వీరియాధాగ్రిణిల్.

154

ఈ. శూరకులంబు సర్వ మొకసో కయి వచ్చి యెదిర్చెనేని నే
నీరమణీశికోమణి గ్రహింపక పో నని గట్టిగా నహం
కారము మోఁగఁ గంకణము గట్టుక యుండెడు నివృ డర్థముం
డొర రణంబు పెండ్లికొడు కంచు నుతించిరి వీరిపుంగవుల్.

155

ఈ. ఆ మ్రొయి నాజివారణభటావళిఁ గప్పినతూపు లేమనక
దెమ్మలుగాఁ దటాకములనిండుశరమ్ములఁ బుష్పవాటులం
గ్రమ్ముశిలీముఖంబుల ధగధగితోన్నతసౌధగోపురా
గ్రమ్ములయందు వ్రారెడుఖగమ్ముల నెన్నిన నెన్న శక్యమే.

క. అలుఁగులపోకడలును మై, యలయికిలును మీఁదుమిక్కి లైకడు లోనై
జలములు దమతమబాహు, బలములు నటఁ బనిలి రాక భయవిహ్వలునై.

156

ఆ. ఒక్కమొగముగాఁగ నురికిరిపైసికున్, రిక్కమొగముగాఁగఁ జిక్కుభటులు
మ్రొక్కిరీటియలు దటుక్కునఁ బడవైచి, యక్కిరీటియెదుట నాఁగఁగలరె.

157

వ. ఇత్రైణంగున జయంగనాసంగమంబునంబొసంగియఁ జెక్కుచెమర్చకయత్కురు
వీరుండు సారథ్యనిపుణత్వంబునకు మెచ్చి యిచ్చిగురుఁబోఁడినవారికప్రేమాది
శయంబునం గొఁగిలించి యెక్కించుక రేక మోవనినాయకస్థలంబున నీకుచ
కుంకుమరేఖ లంటించి మీవారికి నూడు దీర్చితి వని నవ్వుచు, నవ్వలం గొంత
ద వ్యరుగుచున్న ప్రచ్ఛన్నవేషంబునఁ దనరాకకెదురుచూచుచున్నవికారదప్రము
ఖాత్తపరివారంబులగారవించిమురారిప్రేరితదాకార్త నివేదితార్త మార్గంబునమహా
రణ్యంబులును గిరివరేణ్యంబులును నదీనదంబులును జనపదంబులుం గడచి వ్యదే
శంబు గాంచి యుల్లాసంబున నందందఃశ్రమించుచుఁ జనం జనఁ జారులవలసం
దెలసి యగ్రజానుశాసనంబున నానాసేనాసమన్వితలైమాద్రీనుతు రెదుర్కొని
యౌపాయనానతులసమర్పింపునుపగూహనబహూక్యగులానర్పదశదికాదుస్పహ

నిస్సాగ్రముఖనిస్వనంబులు బోరు కలంగ నలంకృతవిస్తుల స్తంసేరమారూఢుం
డైగగనోల్లేఖి నోరగధ్వజోల్లొచ ప్రాచత్సితయప్రచయప్రచలశ్రవణాకిచిత్ర
చ్చవివ్యాప్తహేమచ్ఛఫలగుచ్ఛపరాజనింభాస్తంభః జ్యంభితప్రతిమందిరంబును,
విలోకితబిల్బీకవశీవ్యాకోచ లోచనప్రాచ్యుక్తభాజమాన తనూకోత్సవ దివ్య
క్షౌగ్మహీ తానేకగ్రహసహస్రాంబుక నెంబిభర్తృవార్యనికరంబును, నీరాజనలా
జాక్షతకుసుమకిసలయవ్యాకీర్ణకలశగ్రహయామమహీలేఖమహిభాధూయిష్టదాఫి
స్సవేదికాంతరంబునువగుండ్రప్రస్థపురంబును, సకలజనగంజనకుశలవికాలకటాక్ష
కృపారసావేశంబునఁబ్రేకించియున్న మభిద్రముహూర్తంబుననుభద్రాభద్ర
భద్రక్రేయానం జతుగంతయానంబున శుద్ధాంతంబున కనిపిధామ్యాదులకభివందనం
బు గావించియున్నార్యసంబులుగైకొనినిజాగమనసంతోషరసోన్మేషభూమితనుప్ర
సన్నాననబిసప్రయానుండును, గిత్తసింహాసనాసీనుండునువగుధర్మనూనునకుసా
ప్తాంగం బెరఁగి, భీమసేననకు నమస్కరించియంతఃపురికింజనికుంతిదేవీకివందనం
బాచరించి ద్రువదనందన నుపచరించి యిష్టలాపంబుల నుఖంబుండె. 158

ఉ. అంతట ద్వారకాపురిముసందు సభాపరిపాలుఁడగునో
దంతము యాదవుల్ బెరియునట్లు హజారమునందు భేరి యు
త్థంతరుహకసాయితిహృదంతరఁడై చఱపించె మించె ది
గ్దంతిఘటాశ్రీపఃపుటభిదాచణభీషణభూరిభాంకృతుల్. 159

క. అనాదము విని హలి మొద, లైనయదూద్యహాలు పురికి నరుచించి సభా
సీను లయు నరునికపటని, ధానము మఱి మఱియు నడిగి తప్తాశయాల్లె. 160

లే. యతి నకుచు వేషభావల నటమఱించి, పొంచి తఱి వేచి కన్నియఁగొంచునరిగ
దొరకుసన్నాసమనుమాటతిరము గాఁగ నర్జునుండద్దిరాయెంతదుర్జనుండు. 161

క. ఏతస్మాత్రిమే కార్యభార మని నైయైతెన్న కే నేడు ని
ర్భీతిక బాలికఁ గొంచు బోవ నుచితంబే కండగర్వంబై ను
ర్నికుల్ యాదవవీరసింహములతోనే నా బలారా బలా
రాతిపోర్చిపుర డెంత నేనె నిది తీరా వీరరాత్రికిక. 162

ఉ. వంచన నేసి యిట్లు చెలువం గొనిపోవఁ బ్రేలంబులై నై
రించునె దుర్మరాధిపవశేష్యలభూములు దున్ని ధూళి గా
వించఁడె ఓండిసిండిగఁ బ్రేవీరవిఠోధికిరీటరత్నము
బ్బంతఁడె ఘోరసీరములంబులు వ్యర్థములే ధరించుటల్. 163

క. అని కాళిందీ భేదముఁ జనువాక్య మొకింత పన్నయంతనె మేళు
ధ్వనిఁ గరలేడుమదనేనరు. అన యోధా శ్రీనరులు మహామత్సరయై. 164

ఉ. యాదవవార్ధి చల్లివెరియన్ మటియఁగెడుపాటిఁ రుఁ డి
మృదిన నెవ్వఁ డిందులకు మీరలు గావలె నేమి చాలమే
పోదుమె కట్టితెత్తుమె ఋభుపృథునందనుఁ డెంత వానితం
డే) నిరమం దనిర్చినను లేకు మడంతుము మాటలేటికెక. 165

తే. అని యుదగ్రవాల్గిహోవ్యగుఁ డైన
యన్నమాటలు సభవార లన్నమాట
లేమి చఁగామియును దాగ్ని యోమి భక్త
జనకుళికామి యలయదుస్వామి కనియె. 166

క. యదురాజకులశిరోమణి, యెదురామిశోకరుఁ డుచిత మెఱిగియుఁబరు లె
చ దురాప లోప మానుట, చదురా తెగరానివోట సైరణ తగదే 167

క. దోణాచామ్యులశిష్యుఁడు, బాణాసననిపుఁ డిరిన్యపాలకమకుటే
కాణాగ్రీతేజతోగ్రక్ష్మ, పాణాంచద్భుజాఁ దలందు పృథుమాతుఁడే. 168

ఉ. ఆపురమర్దనుం డయిని నాతని సడ్డము దాఁకి నిల్వఁగా
నోపఁడు మత్స్యయంత్రము ముహూర్తతి నేసి స్వయంవంబునన్
క్రాపడిఁ గైకొనం జెనకురాజకుమారులపా టెఱుంగమే
మూఁపులు మూఁ డగుకొ రిపుచమూఁపులఁ గన్నపుడే కిరీటికెన్. 169

ఉ. మానిమి లేదు గాన ననుమానము నామదిఁ దోఁచె సప్పడే
బాలిక నేవ నేయఁ బనుపక వలదంటిని గాతె దానికే
మిలపు కల్లు మేసముఁ డింతయెఱుఁతఁడు నైసదైననే
లోలత నింక నాగవలిలోపల నిఘరి మేల పల్కుఁగక. 170

ఉ. క్రీడినమాను లెంచఁ గలరే యిల కేఁడులలోనఁ చూలఁ బో
నాడఁడు వైరినైన నడనాడఁడు నెయ్యము కోపగించియుం
జాడఁ గలట్టివాఁడు సరసుండు నుభద్రకు హర్షవాగ్ధిలో
నాడఁగ నంతకంటె నను వైసవను డిఁక నెవ్వఁ డవ్వలన్. 171

ఉ. నమ్మినవారు పొందున్మనందను లండటిలోనఁ బెద్దగా
మిమ్మె గణించు ధర్మజాఁడు మీ రటకున్ నెఱయంబు నేయ కే
గమ్మెదు లేఁగుఁబంచి కడఁ గన్నులఁ గప్పుకొనుం బదుం డనం
దమ్మునిమాట యన్న జవదాటనియన్న సపంధమంబుగక. 172

మ. గజశంఖాణశతాంగపత్తిజలవర్గంబుల్ సమగ్రింబులై
 భజియింపం బిత్తపుష్కర పాత్ర నున్మదాప్తశ్రేణిఁ గూడఁ బ్రియా
 మూఁడుం దాను సమస్తసన్నధనసంగోహంబుతో వచ్చె స
 ర్వజనానందకరంబు గాఁగ నెలు లింద్రప్రస్థమున్ జేరఁగాన్. 173

ఉ. అంతకు మున్నె కృష్ణుఁడు హలాయుధుఁ దోడ్కొని వచ్చు చున్నవృ
 త్తాంత మెఱింగి నీతి మోమున్ నగరిం గయినేయఁ బంచి య
 త్యంతఃసీతి ధృజుఁడు నిమ్ములుఁ దా నెగు రేఁగి రేవతీ
 కాంతునకుం బ్రీతామములు గాస్కలు నేసి యథాక్రమంబునన్. 174

మ. చెలువం దెచ్చుచు నుండి యీనున నునాసీరాశ్మజుం డమ్మహా
 బలముం జేరఁగఁబోరు మేగునగురావక్రోధముం బాసి చో
 నలరం గొఁగిఁటఁ జెచ్చె శంభుజభుజాహంతార రేఖానిర
 గ్గళమార్గప్రసూంబ్రలంబహు బహుంకారింబుగాఁ బుచ్చున్. 175

ఉ. బావయటంచు వాని నకుపన్ భయభక్తుల మొక్కవచ్చు న
 ద్వేషకపట్టి ధర్మజుఁ డతిత్వైలముగఁ గ్రుచ్చి యెత్తి త
 ద్వాస మెదం గునుర్పడఁగఁ దాల్చినభంగిఁ గవుంగిలించి మా
 కీవ గదియ్య సర్వశుభసౌఖ్యపు నిచ్చలు నంచు నెంచుచున్. 176

తే. కడలబలరామకృష్ణులు నడుమఁ దాను, భద్రదంతావళము నెక్కి పాండవేయ
 ముఖ్యుఁ డతిరాజసంబునమువ్వెలుంగు, హరికణ్ఠసంగ వచ్చెను బోలికపుడు.

ఉ. అంతిపురంబులో నరిగి యన్నకు పండిన మాచరించునా
 కుంతికి మొక్కి భక్తిఁ దమకుం గ్రహిమిల్లినద్రావణీపతిన్
 స్వాంతము రంజిం దలికి శ్యామవారిత్ పరిధాను బొప్పిరం
 తంతకు నిష్టబాంధవసమాగమసౌఖ్యమునఁ జెలుంగుచున్. 178

క దోర చెట్టిన హరు చెట్టినో, యరు చాహో విడుదు బున్నహవణికలులుపా
 పరిభవము నింద్రభోగమె, దోరకెను దమకననివారుతుది రే నొకరున్ 179

క వీయముగానికి నిట్లు ప, వీయముగా నుండి వచ్చితిపులమమల్
 దీయ ముదం నొనరించి కడుం, దీయముఁ నిసింపఁగాయుధిన్రండనియెన్ 180

క చనువున బలిమిం గన్నియఁ, నొని వచ్చి పవాహ మాటకు స్వతంసులఁ, గా
 నొనరించినార మము ని, ట్లనుకూలతి గల్గఁగధు లవనిం గలరే 181

తే ఆదినారాయణం డీమరాసురాం, యుగగకులభూప పాండ వీ వరసిచూడ
 నిట్టిమీబాంధవము గల్గ నెట్టితపము, నేసినాగ మొకో మేము నీరిపాడి 182

చ. అని ప్రియభాషణంబుల మనోబ్జము రంజిల జేయ సంభ్రమం
బున హరి సర్వఃస్మహనముం దగ నిట్లెడు రేణి పెండ్లిసే
సినదొర యెందులే దనఁగఁ జెల్లెలి ముద్దుమఱిందఁ గోరికల్
పెనఁగొనఁ పెండ్లికఁతుఁగనుఁ లెండ్లికుమారుఁగ జేసి వేడుకన్. 183

సీ. సకలవాద్యములు బోరు కలంగ నెడ బాక, నలుగులు నులుపాలు నడుచుచుండ
నిధిలబాంధవరాజనికరంబు మేలైన, యుడుగరల్ గొని వచ్చి పొడ గనంగ
నాశ్రితపద్మత్సవిశ్రేణిలు యగ్నేప్రు, సంభావనలఁ జాల సంభ్రమింప
విందులఁ గర్పూరపీటికాంగరవసం, తిముల నెల్లజనంబు తనివి నొందఁ

తే. బ్రియమపినయంబు దాల్చియోపికయుఁగల్గి, యమృతాగ్రిజభీమసేనాగ్రిజన్ము
లెంతటిమహాత్ములని జగంబెంచఁ జేసి, రుచితగతి నొప్పవైవాహికోత్సవంబు. 184

ఉ. అంతట వైడనాస్యును మహామహేమం దగి దంపతుల్ గృహ
భ్యంతరజీవితార్యసతు వై తన కర్మిలి ముక్తికృ రుక్మిణీ
కాంతుఁడు వర్తి లేనగవు గగిమ్ముగ మీ రిలు లెల్లకాలమున్
మింతురుగాక శోభనముమీదనె శోభనమె ముదంబునన్. 185

క. అని దీవించిన లోలో, ననె మునిముసినవ్వు లొలయనిమానమలై
తనరి వా రామాటకు, పునరభివాదంబు నేయుపోల్కి జనింపన్. 186

చ. తొలఁకెడుపేర్నిమ బందుగులతో మణిపాత్రీకలందునవ్వు డు
జ్వలదవృతాన్నముల్ కొలముసామికి నప్పన గాఁగఁ బండువే
న్నెలబయలన్ భుజించి నెఱిగి నగన్ సగపాలుగంబురా
గులికినకమ్మపీడ మొకకోమలి యాగొని 'గ్రిహివేమకపి. 187

ఉ. చందరుతాతి బాగడపుజంటబవంతి పెడందయంకంబు
పుందగులూని పార్వమున నొల్పగుపల్వగకేంపుటంచుట
కుం దెలిగుండుకుంబముల కొంజిగిబోదల పందంగించి వై
సందుల బంచవర్ణమణిజాలకమున్ రహి జాప గోపలన్. 188

ఉ. బంగరుమేలికంబముల బాటిలువాటపుమధ్యరంగమున్
జెంగట జీవరత్నములచెక్కడపుంబని మించునెజ్జయి
ల్లుంగల వజ్రపుంబలుక లోప హాసంగిన నొప్పదప్పగ
మ్ముంగలభావచిత్రనికమాహనకేగ్యహంబెంబున. 189

చ. కెలకుల వజ్రముల్ నడుమ గెంపులు మూలల ముత్రైయల్ పగ
స్థలముల, బచ్చలుం దనరి జాతి దగం బని హర్షసందమన్

- చలయగ దేరి చూడ గడు వింతయు గోటికి గోటి యైనను
నిల్లువ యెనర్పరానియొకనిద్దవుమంచముపై వసించగన్ 190
- ఉ. గోవజవాదికస్తురియు కుంకుమ గండము వైడిగిన్నెలన్
దావి బుగుల్ గొనం గెలక దార్చిరి పంజరకీరకారికల్
దేవ పరాకు సామి యని తెల్చెగ రత్నపుగీలుబొమ్మలే
కావరె గొండ జందు నుడిగంపుటోయారపుమద్దుజవ్వనుల్. 191
- క. అంబలికొండలిరుంబోం, డ్లందలికండలితమకముఖాలాపరసం
బంబలిమంగలిమంబులు, నందలిబొందళిది తెరలు నవలం గలవే. 192
- ఉ. చక్కదనంబు లెల్ల నొక చక్కినె దొంతరగాగ నిర్వనో
యొక్కడ జాడ జూక్కి కది యే విడిపట్టగు జాడ జాడగా
మిక్కిలి వింతయై మెఱయు మెచ్చులకు న్నెల వీ దొకింత య
మృక్క నుతింపగా దరమె యాపడకింటివిలాససంపదల్. 193
- తే. ఉండె నరపతి యందు మే నుల్బునుండ, నఖిలసామ్రాజ్యమేలినయంతవేడ్క
రమ్య మగునిల్లు మేలైనరాజముఖియు, గల్గె నట యంతకిన్న భాగ్యంబుకలది 194
- క. అంతట ప్రాధనభీరతి, కాలతామణి గాంతుకడకు గదియించుట కై
వింతగ మోమున జిలువగ, వింత గనంబడగ ముదితహృదయాంబుజ లై. 195
- సీ. జడకుచ్చు గై నేయుముడువు చేడియఃరుల్, వేసలి వట్టిన వీడకుండ
జేర్చుక్క సతి యింద బీర్వుము తిలకంబు, కమ్మరిచెనుటచే గరగకుండ
గొనుజంటఃక గుంకుమగండ మలదుమో, చెలి యెంత యొరసినజిటులకుండ
మొలనూలిదిగా బోటిచలున పొందుగగట్టు, నయ్యాటలనె నీవి నడకకుండ.
- తే. తరుణికియెచ్చుదగ మెచ్చు తిప్ప దనుచు, నేరుడరులైనవారిగా మేలుపలుప
గాంతనవసంగమార్వశృంగారకథన, లీల నలరించిరి రాజవరారి నపుడు. 196
- క. తడ వేటికి లేజవ్వని, విడె మీవరె బతికి మంచివేళ నుమి యి
వృదు రాకన్నియ వల్లభు, కడ బెనగుదు గాక పెనగ గా నిట దగునే 197
- సీ. ప్రియముతో రమ్మని పిలిచిన జేర బో, యెవవు గా కూరకుండెదవు నుమ్ము
చెంత గూర్చుండగ చే జూచ గూర్చుచు, దెదవు గా కూరకుండెదవు నుమ్ము
విడెము చేరి కొనంగ నయంబుతోడ నం, దెదవు గా కూరకుండెదవు నుమ్ము
మధురోక్తి విన గోరి మాటాడ మాటువ, లెక్కదవు గా కూరకుండెదవు నుమ్ము
- తే. కాకభండైన గొంత సిగ్గరితనంబు, గడలుకొనిమున్న గ్రమ్మన గడకురాక
చక్కగ నొకింతసేపటు సమృథిమున, నిలువుమీరత్నపాంచాలిచెలుపుమిటి.

- క. అనవలసి యంటి మింటే, నినుఁ జూచిన నింద్రతనయునికి నింద్రతనూ
జానిఁ జూచిన నీకును మఱి, మన సూరిక యున్నె పూర్ణిమాచంద్రముఖి. 199
- సీ. చిలుక నీచేఁగాక చెలిచేత నిండజే, నిమిరి యప్పుడె మాట నేర్పవలెనె
యెదుటఁ గొనెన వేయ కడినారు నమ్మని, వీణ యిప్పుడె మేళవింపవలెనె
పటముగానుకఁ దెచ్చిపట్టిన నిప్పుడే చిత్రార్థవనకు హర్ష చెప్పవలెనె
మంచిమాటలు దోచెనంచును బలకఱో, నిప్పుడె కవిత వ్రాయింపవలెనె
- తే. గంట నెప్పి సవారిఁ గ్రోఁగంట గనెను, లెండుపోడిమటన్న నటుండు మనెదు
వడిగ రావమ్మ కంచియే పడుక టిల్లు, కన్నియలఁగంటిమిటులెందుఁగానమమ్మ.
- ఉ. ఎక్కడ నైన వేడుక మెయిసే శుభ వేళలఁ బాను పెక్కుగో
నొక్కనుమంత నిగ్గు వడు చుండెడులేజవరాంధ్రుల రేనో యో
యక్క యిదేమి యింత గలదా మఱి రే పిటుపంటివారె పో
దక్కఁ దెనంగువారలు సదా మగనిం బిగికొంగిలింతలన్. 201
- క. ఏకతమునఁ జెప్పుదుమో, కా కందఱు ని నడునట్లు గాఁ జెప్పుదుమో
మా కొక్కటి దోచినయది, నీ కెక్కడఁ గోప మగునో నీరేజముఖి. 202
- ఉ. కేవలభక్తితో నచటఁ గేలివసంబున నీవు సారెకు
సేవ లొనర్చుచోఁ గలుగునే కత యేకత నిందు వచ్చుచోఁ
దోషల నిల్లు రేకత వధూవరు లిద్దఱు నొక్కటైనచో
నేవగఁ బాటునా మనను లెవ్వ రెటుంగుదు రమ్మ జవ్వనీ. 203
- ఉ. వేగిరకాఁడు మన్మథుఁడు తెన్ను ముందును జూడఁ దంతకున్
వేగిరకాఁడు నీవిధుఁడు వీరిఁగటాక్షములందె యేలఁ జా
రేగిరకత్త వీ వుచితలీలఁ దలంతువా వేళ యెంతువా
యీగరువంపుసిగ్గులపు డెక్కడనుండు సగోజలోచనా. 204
- ఉ. కన్నులఁ జేసి చూచినమొగ మ్మిటు దిగిప్పినఁ జే విదిర్చి నం
గమ్మబొమర్ మడించినను గా దన మందుల కేమి మున్ను మీ
రున్న తెఱంగు సంగకము లున్న తెఱంగుఁ దలంచి చూచినం
గన్నియ మాకు నమ్మికలు గావు నుమీ పదిలక్ష లేనియాక. 205
- తే. ఆయెఁ గా కుండె మంచిదే యందు కేమి, కొంతనేపిటు నవ్వితి మింటే కుము
చాల నిక నైన జాగేల నడవములనె, పొగ్గిదు వోయెడుఁ బదవమ్మముడ్డుమమ్మ.
- చ. అని కయిదండ యొక్కమ్మదుపాల్గపాణి యొసంగ నొక్క మో
పాననవమా క్తికోపమనభాంకుర పాపట చక్క గువ్వ పో

భనకకునమ్మ లొక్కకలభాసిణి ముందరఁ జెల్ప మందగా

మిని యనుకొల్ల నప్పు డినుమిక్కిలిగాఁ దనయందు నిల్వఁగఁ.

207

ఉ. తేలిమిఁ గుంగఁ గ్రొక్కి మదిఁ దత్తరమున్ దమియున్ భయంబు పో

రాశము గాఁగ మై జెమట గ్రమ్మఁగఁ గొంతుచు మెల్ల మెల్ల నే

బాలిక యేఁగుజెంచె విభుపాలికే బానిసభు లైమల్పఁగా

యేలిక మోలకున్ మనవి కేఁగడునయ్యభిమానిపాలికఁ.

208

ఉ. చంచలనేత్ర రిం గలగుసంభ్రమ మే మనవచ్చు వానవర్

ముంచుకొనెన్ నమస్తగ్యహముల్ మిఱుమిట్టుట గొంచు నల్లడల్

ముంచుకొనెం దనూరుచులు ముంగిటి కించుక రాక తొల్లనే

ముంచుకొనెన్ నృపాలునకు మోహముఁ గోర్కులు నెమ్మనంబునఁ.

209

తే. మఱుంగఁ గోరెడుకన్నయ తెఱఁగుఁ జూచి

చూడఁ గోరెడియువరాజుజూడఁ జూచి

వలఁగు లయినట్టియాకూర్చి పొలఁగు లపుడు

కూర్చి నమకూర్చి యిరువురఁ గూర్చి యనిరి.

210

తే. తేరు చా నెట్లు గడపెనో తెలియరాదు, లేరు గదలించునట్లు దోతేరవలసఁ

గన్నె యిందాఁక నేమెఱుంగదు నుమయ్య, తేరుగడఁగా మెల్లనెదిద్దుకొనుము.

క. పొటలబింబాధర కసి, గాటుల కోప దని పలువగలు తెలుపంగా

నేటికి నెఱింగి నడుపుము, మీటిని విచ్చుచనుదోయి మీచేతి దిఁకన్

212

తే. మీగఁ తెఱుంగంగ వలయు శృంగారమొల్ల

యువతిలిలకంబుకంటె నోనవమనోజ

విభుఁడు మది మెచ్చి కిర్పూగనీటి యొనఁగ

ముద్దుమొగ మెత్తరాచ యోమోహనాంగి.

213

క. వలరాజు కొల్చునంతటి, చెలువుఁడు నినుఁ గూడఁ గలిగఁ జెప్పె డిడేమి

కలఁ డిఁక నీపాలింటన్, జెలియా యలచఁదమామశేజేయెపుడున్.

214

క. రావక్క వక్కలాకులు, గోవక్క ఈభోత్తరముగబాగ్బిన విభుచే

నీవక్క నేవ నేయుము, నీ వక్కఱ కలిగి రమణునికే జిత్తమురాఁ

215

తే. అనుచుఁ గ ప్పరబాగాలు నాకుమడుపు

లచ్చకోరాక్షి చేతి కందిచ్చి మిగుల

సంతికము నేర్చి చేపట్టు మయ్య కోర్కు

లొదవఁ గాఁ జేయు నాసామి యువతిశయము

216

క అని కన్నియ హస్తాబ్జముఁ, దనశ్రీహస్తమున జేర్చుఁ దాత్పర్యమునకా
గొని యామాటల చతురత, మనమున మెచ్చుకొనురసికమణి వేమాలుకా 217

చ కలయఁగ మంచులగ్న మిది గట్టిగ నే గడె లెన్నియయ్యెనో
తెలిపెద నంచు నోర్తుఁ జనుదేర దదే మని యొర్తు నెచ్చెలుం
బలిచెద నంచు నోర్తు నొకఁ డిది నాటటు లేగి రింది జ
చ్చెలియచెంటనే సగము సిగ్గురిగన్ దరుణీలలామకున్ 218

ఉ పంచశరీముఖులును బచ్చనివిల్లును బూని యొక్కుసం
ధించుచు నిర్వరం బెనఁచి నెమ్మిఁగరంచుకడంకఁ జూడుమీ
యంచు గవాక్షసీమ నపు డాయెలతె మ్రోరఁ గూడి వేమకక
బొంచులునుడఁగాఁదొఁచఁకె బో మకరాందకుఁడు గాన కుండఁగకా 219

(తే) పరియు సతికేలుపట్టినపట్టు పడక
పెడమజల వామకరమునఁ బిరుదుఁ జుట్టి
పట్టి రా నీడ్చి కూర్చుండఁ బెట్టెనపుడు
తొడ తొడయుఁ దాఁకఁ దమిసిగ్గు గడకు నూక 220

సీ నెఱిగొప్పుఁ గొనగోర నిమిసయంతనే, తప్పుకులేముద్దుఁజెక్కిలి చెమర్చెఁ
దప్పుకులేముద్దుఁజెక్కిలి నొక్కినంతనే, నలిగుబ్బచనుఁగవ పులకరించె
వలిగుబ్బచనుఁగవ నలమిసయంతనే, నతనాభినీవిబంధంబు పి్దిలె
నతనాభినీవిబంధము వంటునంతనే, తను చెల్లఁ బరవశత్వంబు నొంద

(తే) నవల జెప్పెడి కేమి యానవరసికుఁడు, లావించంగావితక్కిర మోవి గోరి
కునుమకరుకేలి నేమేమిగులుగులి డెనో, బాలయెలుగగుసాఖ్యాద్ధిదేలియపుడు

(క) గాఢాలింగనవిముఖము, రూఢాంగస్వేదభరము రుంద్ర ప్రీడా
గూఢాపాంగము నగుచు న, వోఢాసంగమము వేడు కొనగెం బరికిన్ 223

సీ వీడుకొప్పునసాము విరిదండదలి గ్రమ్మ, గమ్మకమ్మరిబొట్టు చెమ్మగిల్ల
దనువున మేల్కూత తావిమాత్రమె చిక్క, జిక్క చన్ద్రవరుల్ చిక్కువడగ
కొనలిపై ముంగురుల్ మసరి ముద్దునటించ, జూ పంతకంతకు సొలపు జూప
జిన్నారిచెక్కులు చెమట జిత్తడినొంద, వందంద యూర్పులు పందడించ

తే నపుడు సమ్మతి పడివేడ ననగి పెనగి, లోనుగాకుండియు మృగీవిలోలనయన
యతని నానందనాడ్చి నోలార్చెనార, కలయికల గల్గూహరుపులకలిమివలన 224

తే నొక్కిపలుమొన బలుమొలనొక్క నేర్చె, నంటి గోరులచే గళలంట నేర్చె
కొక్కిరిగిగొగిరింతలజొక్కనేర్చె, జెలువుడునవోఢప్రాధనాశేయునపుడు

సీ. జలిబిలివలినారి మొలకలెమ్మెరలు గ, మృనిమేలితావుల సనసరింబ
లనరుదేనియ లాని యలరుతు మ్రొన, దిమ్మ జంటచూపులెనువెంటదిరుగ
జిగురాకుమేలల బొవ గొండుకోయిలలో, పాటల నీటు వెంటడి వెలుంగ
గుల్కబల్కలముద్దు గుల్క చిల్కలసేర్పు, పలుకులబెళుకులపజ్జ నిలువ

తే. సతియు బతియును నారామతకుల సతుల
రతుల బెనగిరి చతురత లతిశయిల్ల
దొలత డము సేచువారలె కొలిచి యుండ
వేడ్కకన్నను మఱి వేటె వేడ్క గలచె

326

క నెల మసలె నంత గాంతకు, నెలకొనె వేవిళ్ళు పెల్లు నిద్రపుమేనం
దళతళ మని మెయిపూతల, తళతళ నటకొత్త గ్రొత్తదవళిమదోచెన్ 228

సీ. కలదు లేదో యనుకొను గానఁగ నయ్యె, తెప్పల వలసత గప్పకొనియెఁ
గులుకు జన్మబులు వలదలై మెలుఁగెక్క, నూఁగారుపైఁగప్పనూలుకొనియెఁ
జెక్కుటద్దంబుల నెక్కొనెఁ చెలినిన్గు, బడలిక నడుపులఁ గడలుకొనియెఁ
జిట్టుటచెమటల చిత్తడిమెయినిం డె, సారెకు నూర్పులు పందడించె

తే. నరుచి గన్పించె నొక చెల్వ మంకురించెఁ
దలులు నమ మయ్యెఁ జిట్టుములో దలుచు మీటె
మొలచెఁ గోర్కులు నెమ్మేని నిలిచె నలఁత
నెలఁత కేర్పడఁ దొలుచూలు నిలుచు నిపుడు.

227

మ. కలుములో కన్నులఁ జిల్కకల్గి మరునిం గన్నట్టిచందాన నా
కలకాంభోనిధివీచికల్ప తరువుం గన్నట్టి యందంబునన్
గలకంతీకులరత్న మంత శుభలగ్నంబందు నిం పొదంగాఁ
గులదీపం బగునట్టిపట్టిఁ గనె దిక్కులో చెల్వి లెం పెక్కఁగన్. 228

క. ఋథువిభునురునకుఁ దనయుఁడు, ప్రభవింఁచినసమయమున గుబాలునఁగునెన్
సభమున నుమనోవర్షము, గుభగుభనినదములఁ గ్రొంగుకొనె దుందుభులున్. 229

గీ. అపుడు పొద్దుడు శుభలేక ననుప ననుప, మానవిభవుండు కొరి నమానమాన
వాధినాథులు కొలువంగ నరుగుజుంచె, నెలమితోడుత పొండపు రెదురుకొనఁగ

క. పారి సాత్యకితోడఁ గుతూ, పారి యై తనసరస రాఁగ నంగనయును చా
నల బరిపునురునగరికి, నలబలము జెలంగ నరిగె పారి గడు వేడ్కన్. 231

క. మన్యునివర్జితుఁడల శత, మన్యుతమాభవుండు లోక మాన్యవిభున్
నాన్యాయునుమతి నుతు నభి, మన్యుం డనిపేరు బట్టెమదిమదమొదనన్. 232

క. చెల్లెలిని మజుడికి తే, నలునకు ననర్హమణియభరణంబల్
 వల్లభ యుఁ దాను యదుకులవల్లభుఁ డెపు డొసఁగె బంధువర్గము మెచ్చుక. 283
 తే. కువలయాత్మలు పెనుచుమక్కువలవలసి, నేటఁబెరిగెడివాఁడొక్కఁఁటఁబెరిగి
 మెల్లమెల్లన నైశవ మెల్ల బాఱ, నందె యావన మారాజనందనుండు. 284
 నీ. మనుమార్గమున భూమి మనుమార్గమంతయు, స్థిరబుద్ధియగుయధిపతిరుఁడుఁబలుచుఁ
 బాటవనదైవిపాటనక్రిమ మెల్ల, దనవర్తితుఁడు వృకూదరుఁడు ఁబుచు
 రంగదుర్మంగతురంగాధిరోచు, ద్దండబాహుఁడు నకులుండు ఁబుచు
 నురభిరక్షణకీర్తి నురభిశబ్దజ్ఞుఁడ, లుండగుతడనుజన్మండు ఁబుచు
 తే. వివిధకోదండపాండిత్యకలసనఁబు, తానె తెలుచంగ నేర్చినతనయుఁ డెపుడు
 నేవ నేయఁగ సంతతిశ్రీ ఁబుంగ, కిఁక యుఁడలరాఁతేశ్వరవిజయుఁడగఁను. 285
 క. శ్రీరాజులు రఘునాథో, ద్విరమణునిచేరఁబలయుఁజిజయవిలాసం
 బారోగ్యభాగ్యసంప, తానరస్వజయము లొసఁగుఁ జదివిన వెనినక. 286

— • అసోమాశ్వాసము • —

ఉ. త్వేగగలైణలాంఛన విజత్వగ కుభ్రీయశోచికాల థా
 రాశగళనస్మద్విరదరాజనిరాజితభాంగతాఘనా
 శేలగరిష్టదానచదవీపరిగోషిత కాళగౌతమీ
 చోళకవిద్యజస్తుతవగోలగ చోలగమానభంజనా. 287
 పగ్గిరి. దుగ్ధవారాశిదోష్ఠికిరీ సుథా. భుగ్గురిణామనాగ్భోగవర్తి దయా
 ద్భుగ్ధతాశేవధాతీ మరున్ని స్వతా, స్నిగ్ధసారస్వతస్నిగ్ధసారస్వతా. 288
 గద్యము. ఇది శ్రీమూల్యవారాయణ పరపరిసాదబ్ధప్రసిద్ధసారస్వతమధాసారజనిత
 యశోలతాంకుర చేమకుర లక్ష్మణామాత్య తనయ వినయధురీణంసకల
 కళాప్రవీణాచ్యుతేంద్రిరఘునాథభూపాలదత్త నాట్టుమస్త
 కటకరాజమాన వేంకటకవిరాజప్రణీతం బయిన
 విజయవిలాసంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ
 సర్వంబును దృతీయాశ్వాసము
 సంపూర్ణము.

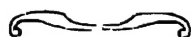
పూర్వకవుల పద్యకావ్యములు.



వైజయంతీవిలాసము

అను

(విప్రనారాయణ చరిత్రము).



సారింగు తమ్మయామాత్య విరచితము రు 0—12—0.

స్వారోచిష

మనుచరిత్రము



అల్లసాని పెద్దనాని విరచితము రు 1—0—0.

ప్రభాపతీప్రద్యుమమము



పింగళి సూరినార్య చ్ఛితిము రు 1—0—0.

కొంక్షపల్లి వీరవెంకయ్య, బుక్ సెల్లర్, ఇస్మినుపేట, రాజమండ్రి.

